

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

Koroški

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 1

V Celovcu, dne 3. januarja 1951

Cena 55 grošev

Demonstracija

Tik pred božičem je prispela v Celovec vest o imenovanju novega deželnega šolskega nadzornika za glavne in ljudske šole na Koroškem.

Imenovanje g. direktorja Sacherja pomeni, da se je prosvetno ministrstvo končno odločilo preko vseh pomislekov imenovati kandidata, ki slovenskega jezika ni zmožen. Ne bomo na tem mestu naštevati še drugih ovir za to imenovanje, ki jih ne morejo zbrisati ne častna razsodišča in ne spričevala komandantov.

Za nas je predvsem važno, da novi gospod nadzornik ne zna slovenski in brez znanja drugega deželnega jezika naj torej „novi gospod“ ocenjuje učiteljstvo na dvojezičnih šolah in nadzira izvajanje šolske odredbe, ki je po mnenju ustavnih pravnikov pri deželni vladi in tudi pri prosvetnem ministrstvu polnoobvezna, tako kakor vsaka druga državna postava.

Da se je deželna vlada in da se je prosvetno ministrstvo in s tem tudi zvezna vlada ravno v današnjem političnem položaju odločila za tako politično demonstracijo proti Slovincem, je dokaz velike politične kratkovidnosti. Ta politična demonstracija pomeni, da so vesti, ki smo jih iz zanesljivih virov ob priliki london-ske konference dobili, resnične. Tedaj so namreč gospodje zastopniki dežele in države stali na stališču, da je treba mnogo obljubiti in nič držati. Svoje lastne obljube pobijajo z imenovanjem novega šolskega nadzornika. To imenovanje je demonstracija proti dvojezični šoli in dokaz, da vlada niti tega noče držati, na kar se je na mednarodnih konferencah sama sklicevala. Dvomimo, da bi bila danes država v takem političnem položaju, da bi si mogla dovoliti tovrstne politične demonstracije.

Narodni svet koroških Slovencev je na vseh merodajnih mestih opozarjal ponovno in pravočasno na možne posledice takega koraka in take politične demonstracije.

Vlada je postavila dejstvo in dne 29. decembra 1950 je novi nadzornik prevzel svoje posle. Naš boj pa gre naprej. V 50. številki našega lista v minulem letu smo poročali o vzporednih dogodkih na Gradiščanskem (v Burgenlandu).

Ravno mesec dni preje, to je 29. novembra 1950, je v Železnem nastopil mesto hrvaškega deželnega šolskega nadzornika g. prof. Klaudus, ki je pristojen za vse hrvaške šole. Na njegovo mesto pa je prišel istotako kot okrajni šolski nadzornik Hrvat, g. Zvonarič.

Ker sta torej v Burgenlandu dve vrsti šol, nemške in hrvaške, sta tudi dva deželna šolska nadzornika in sicer za nemške g. Novak in za hrvaške g. Klaudus.

Pri nas na Koroškem pa je število dvojezičnih šol najmanj dvakrat tako veliko, kakor število hrvaških na Gradiščanskem, saj jih štejemo 107, vsaj na papirju. Vladi v Celovcu in na Dunaju pa sta se odločili za nadzornika, ki niti obeh jezikov ni zmožen, da o vsem drugem sploh ne govorimo.

Imenovanje g. Sacherja je pričetek boja za delitev šolskega nadzorstva v dva dela. Dvojezične šole morajo dobiti svojega deželnega nadzornika, ki bo imel za to važno mesto tudi vse potrebne sposobnosti. To je naša zahteva in šli bomo v

Zvezni predsednik dr. Renner

V nedeljo, 31. decembra 1950, je ob eni zjutraj na Dunaju umrl zvezni predsednik dr. Karl Renner v 81. letu svoje starosti.

Že ob priliki proslave osemdesetletnice, 14. XII. 1950, smo v našem listu podali kratek življenjepis pokojnika.

Brez dvoma je stal dr. Karl Renner v ospredju avstrijske politike zadnjih petdeset let. Od boja za splošno volilno pravico do mesta državnega predsednika je pač gotovo na političnem polju strma pot. Renner je to pot prehodil in videl ob sebi razpadati države in imperije ter nastanek novih držav. Saj je Evropa v zadnjih petdesetih letih svoje lice bistveno spremenila. Leta 1906 je dr. Karl Renner že s svojim delom opozarjal na nujnosti spremembne narodnostne politike bivše monarhije in v jedru tudi pravilno naglasil, da brez ureditve tega važnega vprašanja za monarhijo ni rešitve. Prvi pretresljaj je zrušil državo.

RENNERJEVE BESEDE NA SMRTNI POSTELJI SO ZOPET DONELE NEKAM PROROŠKO: „VARUJTE AVSTRIJO, REŠITE MANJSINSKO VPRAŠANJE.“

28. oktobra 1950 je bil prezident Renner sprejel zastopnike Narodnega sveta koroških Slovencev, ki so imeli priložnost, da v daljšem razgovoru obrazložijo prezidentu resnični položaj koroških Slovencev. Resnost vsega vprašanja je pri gospodu prezidentu našla polno razumevanje in kakor razvidimo iz vsega poteka po 28. X. se je gospod prezident v tem smislu tudi založil tako pri zvezni, kakor tudi pri koroški deželni vladi.

V avstrijski politiki pomeni smrt zveznega predsednika dr. Karla Rennerja veliko vrzel in že se je pričela medsebojna tekma za naslednika. Za dobo treh tednov nadomestuje po ustavi zveznega predsednika zvezni kancler. V tem času pa mora parlament storiti potrebne korake.

Po ustavi bi bila neposredna volitev zveznega predsednika predvidena, vendar so do sedaj volili posredno in sicer parlament ter zvezni svet.

Narodni svet koroških Slovencev je 31. XII. naslovil na kanclerja Figla sledečo brzojavko:

„Ob priliki smrti zveznega predsednika dr. Karla Rennerja izraža Narodni svet koroških Slovencev globoko sožalje.“

Novi odnošaji med Italijo in Jugoslavijo

23. decembra so v Rimu podpisali sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Ta sporazum je tako gospodarsko kakor tudi politično prav dalekosežen.

Po mirovni pogodbi je Italija obvezana plačevati Jugoslaviji vojno odškodnino in sedaj sta se državi sporazumeli za prvi obrok v znesku tridesetih milijonov dolarjev.

Polovico imenovane vsote odstopi Jugoslavija zopet Italiji za ono premoženje, ki so ga pustili Italijani, ki so po določitvi nove meje zapustili ozemlje, katero je pripadlo Jugoslaviji.

V novem sporazumu je predviden tudi zračni promet med obema državama.

ma. Istotako se je Italija obvezala, da bo dobavila Jugoslaviji železniški material.

Italijanski zunanji minister grof Sforza in jugoslovanski poslanik v Rimu g. Mladen Iveković sta ob tej priliki v svojih govorih naglasila važnost novega sporazuma in poudarjala, da se s tem sporazumom prične ob Jadranu nova doba, ki bo vsaj v tem delu Evrope zagotovila mir.

Življenjske prilike Slovencev v Gorici in odnošaji med Jugoslavlani in Italijani v Trstu bodo slej ko prej vplivali na odnos med obema državama.

Božični govor predsednika Trumana

Ko so v Beli hiši prižgali božično drevo je imel predsednik Truman naslednji govor:

„Po vseh naši domovini in v mnogih drugih krajih sveta se možje, žene in otroci pripravljajo, da bodo praznovali Kristusovo rojstvo. Še nikoli v našem življenju se nam ni Božič zdel tako važen. Ne mislim na slavnostne obede in na kupe daril. Mislim na mirno, pobož-

svojih prizadevanjih vse poti in možnosti, da pridemo do cilja.

Odločitev je padla, boj gre naprej!

G. nadzornik Scharf, ki je zadnja leta opravljal posle deželnega nadzornika za ljudske in glavne šole, je 29. decembra predal posle novoimenovanemu g. Sacherju ter je nastopil mesto okrajnega nadzornika v St. Vidu ob Glini. Za njegovo nepristransko poslovanje smo mu hvaležni.

Kakor izvemo iz deželne vlade, je referent za dvojezične šole, g. Lorenc Just zbolel in verjetno dalje časa ne bo v stanu voditi svojih poslov. Ni pa še znano, kdo ga bo medtem zastopal.

G. Justu želimo, da bi se njegovo zdravstveno stanje kmalu zopet zboljšalo.

no praznovanje vere, upanja in ljubezni, ki nam je bila rojena v betlehemskih jaslicah.

Srca vseh miroljubnih ljudi na vseh celinah sveta čutijo danes zaskrbljenost, osamljenost in bojazen.

Mnogi so pozabili na borno okolico, v kateri se je rodil božji sin in kako je iz skromnega hleva izšla luč, ki daje ljudem že skoraj dvajset stoletij moč, tolažbo in mir.

V tem božičnem času moramo obnoviti svojo vero v Boga. Praznujemo uro, v kateri je Bog stopil med ljudi. Primerno je, da se obrnemo k Njemu.

Mnogi izmed nas smo tako srečni, da lahko obhajamo Božič pri lastnih ognjiščih.

Mnogi drugi pa so na današnji dan daleč od svojih domov in svojih dragih. Tisoči naših fantov so v mrzlih in puštih korejskih bojnih poljanah. Vsi, pa bodisi da smo doma, na vojni ali kjer koli, pa smo v dosegu božje ljubezni in moči. Vsi lahko molimo. Vsi moramo moliti.

Prošiti moramo, da se zgodi božja volja. Prošiti moramo za pogum, modrost, za dušni mir, ki so ga deležni

DAMSKE

garnituce za zimski čas

Srajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo

8 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

samo tisti, ki položijo svoje življenje v Njegove roke.

Moliti moramo za mir, ki je sad pravičnosti.

Naš narod je že začel križarsko vojno molitve. Zadnje nedeljo starega leta bodo posebne službe božje, ki bodo posvečene verskemu prerodu.

Pozivam vse, da se oklenete naše skupne stvari. Pozivam vas, da to storite ne glede na vašo versko pripadnost.

Vsi smo združeni v borbi proti tiraniji komunizma. Komunizem je brezbožen. Demokracija je žetev vere, vere v nas same, vere v bližnjega, vere v Boga. Najučinkovitejše orožje demokracije niso topovi, tanki ali bombe, ampak vera, vera v bratstvo in dostojanstvo ljudi v Bogu. Prosimo v tem božičnem času za modrost, ponižnost in pogum, da bomo vztrajali v tej veri.“

V KRA TKEM

Rdeča Kitajska je blokirala vse ameriškansko premoženje in ga vzela pod svoje nadzorstvo, ne glede na to, je li to premoženje državna ali zasebna lastnina.

Ameriški nacionalni produkcijski urad je izdal odlok, po katerem je zabranjeno kopičenje raznih surovin, ki so za vojno industrijo nujno potrebne.

Dr. Dibelius, protestantski škof v Berlinu je stavil na razpolago svoje privatno stanovanje za razgovore med zastopniki Zapadne in Vzhodne Nemčije. On bo podprl vsak korak, ki bi vodil do zedinjene Nemčije.

Kardinal Preysing, ki je umrl v Berlinu, je imel slavnosten pogreb. Ob tej priliki so stali ob grobu zastopniki Zapadne in Vzhodne Nemčije in tudi zastopniki vseh štirih zasedbenih oblasti.

V Jugoslaviji so odredili vaje za držanje ob zračnih napadih. Po mestih gradijo zopet zaklonišča. Organizacija za red in varnost ima nalogo, da pritegne k tem pripravam vse prebivalstvo.

Amerika kakor tudi Anglija bosta zopet navezali diplomatske zveze s Španijo, ki so bile od leta 1945 prekinjene.

Norveška vlada je ponudila Jugoslaviji pomoč v obliki brezobrestnega posojila. Posojilo bo Norveška dala za pet let, prve dve leti brez obresti in ostala tri leta pa po 2%.

Tudi Velika Britanija je ponudila Jugoslaviji nov kredit in sicer v višini dveh milijonov funtov za nabavo industrijskih surovin.

V Rankovičevem v Srbiji gradijo vagona za prevažanje železa, na katere bodo lahko natovorili 40 do 60 ton blaga.

Jugoslavija se oborožuje

Na seji Narodne skup. v Beogradu dne 28. XII. 1950 so obravnavali državni proračun, v kolikor se tiče oborožitve. Govoril je tudi maršal Tito in utemeljeval potrebo visoke vsote, ki je predvidena za vojaške potrebe — 29 milijard din je za to odmerjenih. To predstavlja 16 odstotkov vsega državnega proračuna. V tej vsoti pa niso zapopadene potrebe za gradnjo brodogradnje in tovarn, ki bodo služile oboroževanju.

Tito je tudi napovedal, da bodo število vojaščin zvišali s tem, da ne bodo odpustili letnikov, ki so odslužili, v rezervi. Ob potrebah za obrambo bodo skrčili tudi gospodarske načrte v okviru petletke.

Vrhu tega bo Tito dobil pomoč v orožju tudi od Amerike. Vendar bo te le deležen, če bo Jugoslavija najprej sama napela vse sile v pogledu obrambe. To dokazati je verjetno tudi namen visokih izdatkov za vojaščino v proračunu.

Politično leto 1950

Zadnjič smo se v obrisih ustavili ob političnih dogodkih in stremljenjih v zapadni Evropi. Pa poglejmo danes na Vzhod, čez takoimenovano „železno zaveso“. Neka država je bila še pred dve-ma letoma trdno za to zaveso. Od ta-krat je mnogo vode preteklo in o

Jugoslaviji

moremo danes reči, da predstavlja režim maršala Tita sovražnika št. 1 Sovjetske zveze in njenih satelitskih držav. Tako vsaj trdijo v teh državah. Splošen razvoj smo vendar z zanimanjem opazovali. Bil je na kratko rečeno sle-deč: Jugoslavija je prišla v spor s Kominformom. Bili so tukaj politični in gospodarski razlogi. Politično je Jugoslavija hotela lastno pot in se ne v vsem pokoravati. Gospodarski spori so bili še hujski. Njen petletni plan indus-trijalizacije so države Kominforma označevale kot stvar, ki je ni mogoče izpeljati in je izraz nadutosti. Zato ni so dobavljale strojev in že prej dogovorjenih pošiljk. S tem je jugoslovansko gospodarstvo zašlo v hudo zagato. Režim je bil postavljen pred odločitev, ali se pokoriti zahtevam Kominforma ali pa se odločiti proti njemu in iskati pomoči druge. Odločil se je za drugo stran in posledica so seveda očitki in grožnje „izdajalski kliki“. Ta pa je do-bila medtem na Zahodu, predvsem v Ameriki in Angliji precejšnjo gospo-darsko pomoč in zamogla vsaj v manjši meri nadaljevati s svojim petletnim načrtom. Kljub temu pa je, zlasti kar se prehrane in vsakodnevnih potrebščin tiče, država še vedno v težkem položaju. Za letošnje spomlad je grozila prebivalstvu lakota, kateri pa je odpomo-glo novo ameriško posojilo.

Jugoslavija ima pod orožjem močno armado, kar seveda mnogo stane. To pa zahteva njen, po kominformističnih državah ogrožen položaj. Maršal Tito je to izjavil v svojem zadnjem govoru.

V Vzhodnem bloku

je bilo mnogo „delovnih zmag“ kajti tudi tam ima vsaka država svoj plan. Zapadno časopisje je mnogo poročalo o neprestanih procesih proti volunom, saboterjem in „izdajalski“ duhovščini. Vršile so se čistke tudi v tamošnjih komunističnih strankah.

Drugače tam posebno razburljivih političnih dogodkov ni moglo biti, kajti volitve v teh državah prinesejo vedno nad 90% večino, če kateri minister od-stopi, je to večinoma iz zdravstvenih razlogov.

V poletju bi bilo omeniti, da je bil v Budimpešti na obisku sovjetski maršal Vorošilov in napovedal skorajšnji padec Tita. Isto je napovedal madžarski ministrski predsednik Rakosi.

V jeseni so se v Pragi sestali zunanji ministri držav Kominforma, posebno oster veter od tega zasedanja ni zapihal.

Za Binkošti je po vsej Evropi vlada-lo veliko zanimanje, kaj se bo pripetilo v Berlinu, kjer je „svobodna nemška mladina“ iz vzhodne cone priredila ogromno „mirovno“ manifestacijo, za katero se je bilo bati, da bi se izprevr-gla v revolucijo, pa je vendarle mirno potekla.

Mnogo prahu je dvignila takoimenovana „Stokholmska mirovna resoluci-ja“, za katero so po vsem svetu komu-nistične in prokomunistične stranke in struje zbirale podpise.

Kmalu po objavi te resolucije pa je prišel

usodni 26. junij, prvi dan korejske vojne.

Svetovne časopisne agencije so javljale, da je 70.000 vojakov Severne Koreje

na pohodu proti južnokorejski prestolici Soeul. Bil je to vdor komunistične države proti nekomunistični južni sose-di, ki je bila pod posrednim varstvom Amerike. Poznejše dogodke bo bralcem lahko si v spominu osvežiti. V naglici pripeljane ameriške vojaške sile in južnokorejske vojaške sile niso mogle za-držati sovražnikovega napredovanja prav do bližine Fusana. To pristanišče na najjužnejšem delu polotoka pa so ščitile s svojimi topovi ameriške ladje. Kljub temu se je takrat mnogo govorilo in pisalo o ameriškem Dünkirchenu. Vendar do tega ni prišlo. Presenečenje pa je prišlo z druge strani, ko se je 15. septembra s sodelovanjem brodovja 200. ladij izkrcala za hrbtom Severno-korejcev, pred vrati Soeula močna mo-torizirana vojaška sila UNO. Čez noč se je položaj sprevrgel in Severnokorejci so utrpeli poraz za porazom, čete UNO so prekoračile 38. vzporednik in podile nasprotnika do mandžurskih in sovjetskih meja. Poveljnik MacArthur je izjavljal, da se korejska vojna kon-čuje...

Prišlo pa je še večje presenečenje. Nenadoma so UNO čete dobile novega nasprotnika — čete rdeče Kitajske in se morale v naglici umakniti. Ves svet je za hip onemel. Ali pomeni to, da gre Kitajska v vojno? Kitajska formalno ni stopila v vojno, toda kakih pol milijona njenih „prostovoljcev“ je UNO sile prisililo na dramatičen umik nazaj preko 38. vzporednika. Vojna na Kore-ji zdaj lahko traja še mesece, če ne pride do diplomatske rešitve.

Vzporedno z borbo na bojnih poljih je šla borba na političnem polju.

Kitajci so za pogoj za svoj umik iz Koreje postavili zahteve. Treba je vzpostaviti prejšnje stanje, UNO čete se naj umaknejo, Amerika naj umakne svoje brodovje, ki ščiti Formozo in Kitajska bo sprejeta v UNO. Glavni zagovornik kitajskih zahtev je Sovjetska zveza. Njeni predstavniki v Lake Success, kjer zaseda UNO, podpirajo kitajskega zaveznika. Mao-Tse-Tungova vlada je poslala tja številno svoje zastopstvo z generalom Wu na čelu. Ta postavlja iste zahteve in do sporazuma ni prišlo. Medtem traja vojna na Kore-ji naprej.

Še drugega je bilo dovolj važnega. Mao-Tse-Tung je tako „mimogrede“ zasedel Tibet in v Indokini je Ho-Či-Minh presenetil Francoze s svojo številno in dobro oboroženo gverilsko voj-sko.

Perzija je sklenila trgovsko pogodbo s Sovjetsko zvezo, kar seveda ni niči Amerikancem niti Angležem po volji.

Pa se povrnimo še na oba velika na-sprotnika, ki dajeta pečat vsej orjaški politični borbi na svetu.

Amerika se pospešeno oborožuje

Dogodki na Koreji in nezavarovanost zapadne Evrope jo silita k temu. Na splošno je mogoče reči, da je Amerika imela pač uspehe v Evropi, toda neus-pehe v Aziji. Med uspehe v Evropi je treba šteti dvig gospodarskega blago-stanja po Marshallovi pomoči iz česar izvira tudi dejstvo, da se moč komunističnih strank, številčno vzeto, manjša. Z odpadom Jugoslavije se je položaj sovjetskega bloka v južni Ev-ropi bistveno poslabšal. V Berlinu so se mogli Amerikanci uspešno uvelja-viti in ga obdržati. Evropeci stoje v ve-liko večini za Amerikanci, v kolikor se tiče njih antikomunistične politike in pa seveda njih širokogrudne gospodarske pomoči, ki je v zadnjih letih rešila evropsko človeštvo pred najhujšo lakoto. Ni jim pa uspelo napraviti enotne Ev-

rope, evropske skupnosti. Ta je šele v plenicah.

Na Daljnem Vzhodu pa lahko govo-rimo o ameriški ali UNO tragediji, ki seveda še ni končana in tudi konec — morda tudi ne bo tragičen — še ni znan.

Sovjetska zveza še opazuje

Zalostno dejstvo je treba ugotoviti. Njeni taktični politiki je uspelo svoje-ga glavnega nasprotnika težko zaposlit na Koreji in drugod, medtem ko se za komunistično stvar tepejo narodi izven

Sodišče je popravilo krivico

Svoječasno smo poročali v „Našem tedniku“, da je bil pred fašističnim so-diščem v Trstu dne 14. decembra 1941 velik proces proti skupini 64 primor-skih Slovencev, da bi tako fašizem pred svetom vsaj nekoliko opravičil zločinski in neizzvani napad na Jugoslavijo.

Devet smrtnih obsodb je bilo izreče-nih in pet izvršenih na openskem stre-lišču pri Trstu. Ostali obtoženci so bili obsojeni na težke zaporne kazni. — Predsednik SDZ (Slovenske demokratske zveze) za Italijo, dr. Avgust Sfiligoj, je bil tedaj obsojen na 30 let ječe. Ko so 8. septembra 1943 po kapitula-ciji Italije zasedli Nemci Primorsko, so med drugim tudi Sfiligoju vrnilo svobo-do in italijanska vlada je takoj po končani vojni dala vsem italijanskim protifašističnim borcem največja pri-znanja.

Zato so bili Slovenci po vsem svetu več kot presenečeni, ko so 30. julija 1950 goriški karabinerji (orožniki) po nalogu Vrhovnega vojaškega sodišča v Rimu zopet aretirali dr. A. Sfiligoja in ga uklenjenega odpeljali v zloglasno jetnišnico Portoazzurro na otoku Elbi, da tam prebije še 17 let ječe.

Sodišče v Benetkah je na priziv po-novno obravnavalo zadevo dr. Sfiligoja in je po končani razpravi dne 19. de-cembra 1950 dr. A. Sfiligoja popolno-ma oprostilo. Sodnik-poročevalec je namreč ugotovil, da je bila obsodba po-

Rusije. Odgovor na to prevejanost je seveda ameriško „izjemno stanje“ ka-terege je decembra proglasil predsed-nik Truman.

Oba vojna stroja — sovjetski že vse-skozi — ameriški zadnje mesece, pa tečeta. Nasproti si stojita dva gospo-darsko-vojaško povsem različna na-sprotnika. Komunistem razpolaga danes z velikimi ljudskimi množicami in ar-madami vojakov in desetisoči oklopni-koj. Amerika ima najboljšo in največ-jo industrijo na svetu in najmodernej-ša orožja. Oba pa poznata tudi svoje slabosti. Upati je, da bo letošnje leto prineslo človeštvu več razuma in s tem miru.

sebnega fašističnega sodišča v Trstu krivična in je bilo na žalost krivično padlo na openskem strelišču pet mla-dih življenj primorskih Slovencev.

Ko je sodnik beneškega prizivnega sodišča sam ugotovil pravni zločin z dne 14. decembra 1941, je govoril še dr. Sfiligoj in je med drugim dejal:

„Moje orožje so besede, logika in krščanska morala, nikakor ne sovra-štvo in nasilje. Vedno sem se boril proti vsaki diktaturi! — Misel svobode je sveta in pravična, to potrjujejo slovenski mučeniki za svobodo in ostali mučeniki v svetu. — Nikoli nisem so-vražil Italije; boril sem se kot ponosen Slovenec proti fašizmu in za demokra-tične pravice svojega tlačnega naroda. — Imam pravico, da sem in ostanem Slovenec!“

Sfiligojeve besede so napravile na vse navzoče najgloblji vtis.

Državni pravdnik je nato med dru-gim dejal: „Obsodba posebnega faši-stičnega sodišča v Trstu ne odgovarja sodnim ugotovitvam in preiskovalne metode so vsega obsojanja vredne.“

Italijanska sodna oblast je s tem ob-sodila krivično in nasilno postopanje fašistične Italije s slovensko manjšino; upajmo, da bo italijanska upravna ob-last iz beneškega pravoreka napravila potrebne zaključke.

K popravi krivice čestitajo dr. Sfi-ligoju in s tem primorskim Slovincem tudi koroški Slovenci!

Bismo iz Avstralije

Adelaide, koncem nov. 1950.

Ravno danes sem prejel drugo pošiljko časopisa „Naš tednik“ in se za pošiljko najlepše zahvaljujem. Na sporo-čeni način tudi danes nakazujem naročnino. Prosim, da mi list pošljete še v naprej, ker se mi zelo dopade. Posebno sem ta list vzljudil, ker mnogo piše o Koroški, tudi povesti in pesmi v listu mi zelo dopadejo. Če čit-am ta list, mislim, da sem doma v slovenskem rajju. Srečni ste, da imate tak list, mi tu v daljni Avstraliji ga gotovo nikoli ne bomo imeli. Zato se moramo zadovoljiti s tem, kar dobimo od drugod, četudi nas to seveda mnogo stane, ker je poštnina tako visoka.

Kakor morem posneti po poročilih iz „Našega tednika“ se prijatelji lista iz Avstralije zelo pogosto oglašajo. Ker mislim, da bi bralce zanimalo, kako tu živimo, bom tudi jaz v kratkem nekaj napisal.

V Avstraliji nas je danes približno okrog en tisoč Slovencev. Raztreseni smo po vsej avstralski obali, pa vse-no se najdemo s pismi. Nimamo pa še svojega zastopnika, kakor tudi še ni-mamo do danes slovenskega duhovni-ka, čeravno si ga zelo želimo.

Zadnje čase so začele hitro naraščati cene vsemu blagu, plače pa se niso mnogo dvignile. To je posledica vojne na Koreji in pa posledica hitre-ga razvoja avstralskega gospodarskega življenja. Saj je Avstralija približno tako velika kakor Evropa, ima pa so-mo 8 milijonov prebivalcev. Preživeti bi pa mogla Avstralija gotovo 80 do 100 milijonov prebivalcev. Zadnja leta zelo pospešujejo v Avstraliji naselitev emigrantov, saj hoče imeti Avstralija tekom 20 let 20 milijonov prebivalcev. Potem bo pač Avstralija lahko več po-menila v svetu kakor danes.

Pred kratkim je sedanja vlada z za-konom prepovedala komunistično stranko, kar so zlasti novonaseljenci z

veseljem sprejeli. Prve čase nas je tudi vojna na Koreji zelo zanimala in vsak dan smo kupovali časopise, da smo zvedeli najnovejše vesti. Zdi se mi, da smo se tiste tedne največ naučili angleščine; saj pa že star pregovor pravi, da sila kole lomi. Ker ni bilo drugo-jezičnih časopisov, smo morali pač prebirati angleške.

Bližajo se že božični prazniki, vreme pa imamo vsak dan bolj vroče; gotovo se Vam bo to čudno zdelo, ko je pri Vas gori vsak dan bolj mrzlo. Saj se nam pa tudi to tukaj nič kaj ne do-pade, da ni nobenega snega. Dežja pa je v tukajšnjem zimskem času — ki je ob Vašem poletnem času — zelo dosti, medtem ko je v poletju velika vročina in tudi suša, da je trava kar suha in nastanejo zaradi tega na mnogih me-stih požari, ki povzročajo velike škode. Ta suša povzroča tudi veliko pomanj-kanje krme za živino pa tudi pomanj-kanje vode in zaradi tega večje število živine pogine.

Naravnih krasot tu ni ravno mnogo, ali vsaj ne toliko kakor pri nas na ta-ko malem prostoru. Tu je namreč vse strašanko veliko in vse v ogromnih razdaljah. Zato pa tudi ne prideš ni-kamor brez avtomobila ali vsaj motor-nega kolesa in vsak izmed nas novo-naseljencev si kaj takega tudi želi. Mnogo naših fantov ima že krasna motorna kolesa, tudi jaz ga namera-vam v kratkem kupiti.

Za danes naj bo dosti, v kratkem pa se spet kaj oglasim, priloženo pa pošiljam še naslove novih naročnikov za „Naš tednik“.

Sprejmite prav pristrčne pozdrave iz Avstralije od mene in od številnih naših fantov. Vsi že sedaj pošiljamo prav pristrčna voščila k božičnim praz-nikom ter želimo vsem koroškim Slo-vincem prav blagoslovljeno in srečno novo leto!

Ludyik M.

Odgovor Sovjetske zveze

Sovjetska vlada je na Silvestrov ve-čer izročila zastopnikom Združenih dr-žav, Velike Britanije in Francije v Mo-skvi odgovor na noto teh držav z dne 23. decembra l. l. zaradi predloga so-vjetske vlade po sklicanju konference štirih velesil zaradi rešitve nemškega vprašanja. V tej noti predlagajo zapa-dne velesile, naj bi konferenca zastop-nikov štirih velesil ne obravnavala sa-mo nemškega vprašanja, ampak vsa sporna mednarodna vprašanja.

Besedila sovjetskega odgovora še ni-so objavili, vendar pa trdijo v diplo-matskih političnih krogih, da pušča so-vjetska nota odprto pot za mirno reši-tev vseh spornih vprašanj, četudi je nota v mnogočem propagandnega zna-čaja. Razen tega poudarjajo, da bo tre-ba premagati še precej težkoč, predno bi bila možna uspešna konferenca štiri-h velesil za reševanje ne samo nem-škega, ampak vseh mednarodnih vprašanj.

ACTH — najnovejše čudežno zdravilo

(Frank Sinclair)

(Nadaljevanje in konec)

Po mnenju tehničnega ravnatelja podjetja Armour, dr. Fredericka Fengerja, pa razpoložljivost novega zdravila ne bo zadostna vse dotlej, dokler ne bomo našli novega nadomestnega vira, ali dokler ne bodo našli postopka za sintetično, to je umetno izdelovanje Actha. Ameriški delavci se ne plašijo nobenega truda, da izločijo iz actha tisto sestavino, ki blagodejno vpliva na bolečine sklepne revmatizma in ki omogoča zopetno svobodno gibanje sklepov ki so bili okoreli. Pri teh stremiljenjih jih kot še nikoli doslej vzpodbuja zavest, da so odkrili zdravilo, ki bo pomagalo vsemu človeštvu.

Če jim bo uspelo, da ugotovijo, katera je ta snov, bodo morda odkrili, da jo narava nudi tudi iz drugih virov in da jo je mogoče dobiti s sintetičnimi postopki. Ker pa je acth proteinske narave, je dr. Fenger mnenja, da bo ugotovitev sinteze actha zelo trd oreh.

Zaenkrat prevladuje mnenje, da acth ne bo prišel nikoli na tržišče kot običajno zdravilo. Tudi če ga bo nekoč dovolj na razpolago, ga bodo uporabljali samo v bolnišnicah, ki imajo laboratorije, razen če bi se sedanje znanje o njegovih značilnostih povsem spremenilo. Zdravilo je tako močno, da učinkuje že v najmanjši količini. Ugotoviti bodo šele morali vpliv posameznih doz in določiti, katera minimalna doza je učinkovita.

Zdravilo skrči nekatera bela krvna telesa in poveča druga. Poleg tega stopnjuje izločanje sečne kisline in vpliva, da telo vsrka več proteinov ter sladkorja. Lahko pa povzroči znižanje kalija v telesu. Zato morajo bolnika večkrat preiskati, da določijo, kake protikupele so potrebne, da preprečijo škodljive učinke zdravila.

Acth se nahaja tudi v človeški pituitarni žlezi, ki ima velikost lešnika in jo najdemo v koščnem mešičku v lobanji, med očmi in senci. Zleza izloča hormone, ki vplivajo na vse telo. Eden izmed teh acth vpliva na adrenalni žlezi, ki sta v bližini ledvic, da izločata cortison. Zdi se, da se pojavijo sklepnih revmatizem in vrsta drugih obolenj pri tistih osebah, katerih telo nima dovolj cortisona ali morda actha.

Pri nekaterih bolnikih, ki imajo sklepnih revmatizem, popustijo bolečine že pet minut po prvi injekciji actha. Drugi se začnejo potiti, so šibki, se čutijo napete, srce jim začne naglo utripati in ne vidijo dobro. Nekateri so prvi in drugi dan zelo potrti. Tretji dan pa nastopi naraščajoč občutek zboljšanja, bolečine izginjajo, sklepi se

lahko pregibajo, bolnik zopet lahko hodi in pregiba ter dviga roke. Po treh tednih zdravljenja se bolniki počutijo tako sijajno, da želijo zapustiti bolnišnico, ker se jim zdi, da so popolnoma ozdraveli in da bi lahko zavojevali ves svet.

S prenehanjem injekcij actha pa bo njihovo stanje v pičlih treh dneh prav tako bedno, kot pred začetkom zdravljenja.

Če bi bila količina actha zadostna samo za stalno zdravljenje kakih par stotin primerov obolenj na sklepnem revmatizmu, bi se človeku krčilo srce, če bi nekaterim lahko pomagali samo do trenutnega zboljšanja in bi jih nato morali spet prepustiti njihovi žalostni usodi. Kako drastična bi bila njihova duševna reakcija. Zato si podjetje Ar-

mour stalno prizadeva, da bi našlo nove proizvajalne vire actha ter da bi povečalo njegovo učinkovitost in čas delovanja. Polega tega pa usmerja raziskovanja z novim zdravilom tudi na vsa druga obolenja, pri katerih bi utegnili biti učinkovito.

Dokler ne bodo na razpolago večje količine actha, je glavno upanje obolenih na sklepnem revmatizmu cortison, ki so ga tudi šele nedavno odkrili. Ameriški znanstveniki ga pridobivajo zdaj lahko že na sintetičen način iz žolča bikov in upajo, da ga bodo lahko izdelovali tudi iz nekkih krompirju podobnih gomoljev, ki rastejo v Mehiki, in iz neke druge rastline. Tudi pri cortisonu bo moralo preteči še nekaj časa, dokler bo na razpolago dovolj tega zdravila ali njegovih glavnih sestavin.

+ IVAN CIRGOJ

24. decembra m. l. je preminul na svojem domu v Globasnici v 77. letu svoje starosti Cirgojev oče, Ivan Cirgoj. Z njim je odšla v večnost ena najmarkantnejših osebnosti Podjunske doline. Dasi ga je naš najmlajši rod komaj poznal po imenu, saj je že leta samotaril in ga v javnosti — razen v cerkvi — ni bilo več videti, je vendar njegov veličasten pogreb zgovorno pričeval, kako se vsa fara zaveda, da se poslavlja od enega svojih največjih sinov. — Na štefanovo smo se poslovili od rajnega; na domu žalosti je najprej zapel domači mešani zbor svojemu dolgoletnemu organistu globoko občuteno žalostinsko „Vigred se povrne“ v zadnji pozdrav, znani moški pevski zbor iz Štebna pa se je poslovil od nekdanj širrom domovine slovečega tenorja in ljubitelja slovenske pesmi s prelepo narodno „Domovina, mili kraj“, nakar se je razvila nepregledna žalna procesija in spremljala pokojnika na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu je spregovoril o rajnem preč. g. župnik Sekol, ki je v jedrnatih besedah orisal kremeniti značaj pokojnika in ga postavil kot vzgled vzornega kristjana in gorečega rodoljuba. Nato sta zadoneli pesmi žalostinki „V jamici“ in „Spomladi vse se veseli“ štebenskih in globaških pevcev, osmošolec Markic pa se je poklonil rajnemu Cirgoju požrtvovalnemu prosvetnemu pionirju z recitacijo Gregorčičeve pesmi, ki je kakor na

fotografiji pokazala pokojnikovo notranjo podobo:

Umrl je mož pravice in resnice:
Te božje hčerke, rajске te device
Po svetu tavajo plačoč,
Iznane iz palač in koč,
A njim, ki jih iztiral svet je,
Odprl on toplo je zavetje,
Sprejel je v svoje jih srce,
Goječ do zadnjega jih dne.
Umrl je poštenjak.
Umrl je goreč kristjan...
Umrl plamteč je narodnjak,
Podrl se domu steber je krepak.
Umrl je mož značajan,
Načel jeklenih, neomajen,
Otajal ni ga sončni žar,
Noben ga zmajal ni vihar,
Pač padali so trdni hrasti,
On žalujoč jih videl pasti,
A sam viharja se ni zbal,
Za dom, za rod je trdno stal...
Umrl je mož
Kje tak je še med nami?...
Umrl je mož. — Ne, ni umrl.
Oči le časne je zaprl,
Da se po trudu in boji
Oddahne v blaženem pokoji.
Ne, ni umrl.
Še duh njegov živi med nami,
Na delo nas budi in drami...
Bodi Ivanu Cirgoju domača zemlja
lahka!
Naj počiva in sniva njegova duša v
večnem rajju!

IZKOPAVANJA V JERIHU

Pri nedavnih izkopavanjih v Palestini, ki jih je vodil James L. Kelso, ravnatelj ameriške šole za raziskovanje na Vzhodu, ki ima svoj sedež v Jeruzalemu, so nesporno ugotovili, da je bilo staro mesto Jeriha, kjer je današnje moderno mesto istega imena. Izkopavanja so trajala štiri mesece. Našli so stare stavbe, zidane v rimskem slogu, ki so ga za kratko dobo uporabljali v Palestini približno okoli Kristusovega rojstva. Na ta način so lahko ugotovili starost teh zgradb. Približno 1,20 m debele zidove obdaja plast mnogokotnih kamnov, ki so večkrat pokriti z barvanim ometom. Cement, ki so ga takrat uporabljali, je podoben sedanjemu in ometi so zelo dobro ohranjeni. Med stavbami te Herodove zimske prestolnice, ki so jih zdaj odkrili, je velik pokriti vrt, ki ima na pročelju kakih 50 vdolbin za 2,40 m visoke kipe in grško trdnjavo, ki so jo sezidali v drugem stoletju po Kristusu.

VIRUS VNETJA JETER

V filadelfijski otroški bolnišnici so po raznih poskusih pod vodstvom dr. Josepha Stockersa izolirali virus kužnega vnetja jeter, bolezn, ki je znana tudi kot „rumena bolezen“; ta virus gojijo v tkivu oplojenih jajc. Medicinska veda pozna dva virusa vnetja jeter: eden je v krvni plazmi — in se torej prenaša s transfuzijo krvi — drugi se pa prenaša s pitno vodo; v jajcu so umetno vzgojili to zadnjo vrsto.

BANTIN PROTI ČIRU

Na vseučilišču Duke v Durhamu (Severna Karolina) so z uspehom poskusili zdraviti želodčne čire z novim zdravilom, ki se imenuje „bantin“; poskuse so izvedli v sto kliničnih primerih; cela vrsta poskusov je srečno uspela. V skoro vseh primerih je že ena doza zdravila zadoščala za izločitev bolečine, kljub temu, da je več kot za polovico bolnikov bil predviden kirurški vposeg. Zavžitje nove doze zdravil v obliki tablet je v vseh primerih, z izjemo petih, odstranilo potrebo operacije; 95 bolnikov je lahko obnovilo svoje normalno delo. Pa tudi tem bolnikom so predpisali uživanje manjših doz „bantina“ v primerih pretiranega napa, posebne napetosti ali živčne izčrpanosti, da s tem preprečijo nove motnje. Časopis ameriškega društva zdravnikov zatrjuje, da ustavi novi preparat živčne trzljaje, ki jih povzroča preobilica želodčne kisline. Novo zdravilo lahko prodajajo samo po odredbi zdravnika.

Beri in širi Naš tednik - Kronika

Z. I. M:

Zvesta seca

42.

Moj ljubi dom, moj dragi dom...

V kamnolomu. Med množico upadlih obrazov srečamo tudi Rutarjevega Jozo. Lice je še ožje kot navadno, lasje na sencih so se začeli sivo barvati, kosmato lice je pač znak taboriščnikov, katerim trpljenje ne prizanaša.

Kramp poje, izčrpana telesa in udelane roke vedo, da mora peti, sicer poje bič po hrbtih. Pazniki se med seboj veselo pomenkujejo, za tujo bol nima jo sočutja. Gledajo številke, ki so napisane na hrbtih suknjičev in če opazijo, da je kdo nekoliko počasnejši, jo že napišejo na list. To je za dotičnega slabo znamenje. Prikrasjan bo pri že itak pičlem obroku hrane. Joza se je sklonil proti sosedu in pošepetal:

„Tež, zdaj jih bo pa kmalu vrag vzel.“

Tež je vedel, koga prijatelj meni, a je grenko dejal:

„Da bi le nas ne bilo prej konec.“ Navajen obilne in tečne hrane je še bolj občutil slabo taboriščno vodo. Strašno se je posušil, sumljiv kašelj se ga je bil lotil. Joza mu je dejal: „Sezi v moj žep, nekaj požganega ječmena

je notri in nekaj suhega sadja. Vidiš, jaz skoro zmeraj nekaj zvečim, ni dosti vredno, prebijam pa le.“

Tež se je poslužil ponujenega priboljška, saj je bilo to v času, ko je v taborišču dnevno 50 ljudi od lakote umrlo. Joza je prav dobro vedel, kakšen je politični položaj. Bil je poln upanja, da kmalu pride domov. Drugi sotrpini so bili bolj neverni. Po treh, štirih letih taborišča skoro niso upali misliti na dan, ko jim bo vrnjena svoboda in vse pravice človeka.

Joza se ni varal. Bal se je samo zadnjih dne, ker je vedel, da bo tedaj groza zavlada v lesenih barakah, da bo njih zatiralec hotel uničiti vse, kar je še živega in zdravega.

Preživel je tiste dni zasedbe in se veselil poti domov. Pa ni šlo tako lahko kot je mislil. Železniške proge so bile razdrte, ljudje vseh vrst, begunci, vojaki, ženske, otroci, so preplavili vse ceste. Nova oblast je ostro nastopila, da bi sokrivcem velikega, komaj prestanega gorja ne bilo možno uiti. Kontrole, policija, zapore na cestah so onemogočile izseljenecem pot domov.

Joza je bil za nekakega tolmača, saj mu je še iz Amerike ostalo nekaj znanja angleščine. Tudi on je bil že nestrpen. „Kako je pri Rutarju, kaj se je sicer spremenilo na Koroškem? Ali so Slovenci dobili kaj pravic?“

Ni ga zdržalo. Pustil je svoje borno

imetje znanu in jo sam peš mahnil proti jugu. Na času dosti ni pridobil, ostali izseljenci so se kmalu za njim z vlakom odpeljali proti domovini.

Včasih se je peljal, včasih je pešačil in žinjal misli vračajočega se pregnanca.

Cisto svojevrsten občutek pa ga je prevzel, ko je pri špitalu zagledal Dravo. Zavriskal bi bil, kljub lakoti in utrujenosti. Hrepenenje po domu je premagalo vse ovire, hitro jo je mahal po tlakovani cesti. Celu peti je poskusil: „Bom pa tišlarja dubu, bo vadjico spuvu...“

„To bi mi prav prišla sedaj in kar naenkrat bi bil doma.“

V Beljaku je imel srečo. Dobil je kmeta iz Zgornjega Roža, ki je bil z vozom v mestu. Prisedel je. Vso pot je bilo pogovora dosti. Joza je mnogo zanimivega zvedel. Postal je žalosten. „Torej se za Slovence ni nič spremenilo. Reveži ostanemo.“ Vendar upanja ni zgubil. „Mi izseljenci poskrbimo, da dobimo to, kar nam gre.“ Skoro razjezil se je bil. Potem pa so misli postale mehkejšje: „Le kako bo doma prazno, ko Reze in obeh fantov ne bo! Da sta morala oba dati svoje mlado življenje. In Reza, uboga Reza, gori v hrib je šla, si tam vzela življenje, odkoder je tako lep pogled na Rož. In kaj mama? Gotovo so že močno sključeni. Še dobro, da jih vojna ni vzela, ko so imeli toliko prestati!“

V Št. Jakobu mu je postalo že čisto domače. Pozabil je bil bridke misli in se otroško veselil, da bo skoro doma. Znanec ga je povabil na mošt in prigrizek. Ni se branil, saj je bil potreben. Mož je bil dober. Zapeljal ga je bil s konjem čez prvo Suho onstran Podgorjan in potem dejal: „Domov pa gotovo raje sam greš. Vem, kako je človeku pri srcu, ki se po dolgih letih trpljenja vrača domov.“

Vse mu je bilo lepo in novo. Trata ob poti, ciklame v travi, drevesa v ozadju in Drava ob strani. Vsemu bi voščil: „srečo“ in vsako stvarco bi pobozal, tako mu je bilo. Ko se je gozd razmaknil in je zagledal pred seboj vas s cerkvijo, je obstal. Požrl je solze ganotja, ki so silile v oči, čez ustnice so mu prišle besede:

„Moj ljubi dom, moj dragi dom!“
Potem pa se je zasukal in zavriskal: „Ha, ha, če bi me kdo videl, bi dejal, to pa ni Rutarjev Joza. Vek je za babe!“

Zavil je na poljsko stezo in spešil proti domu. Nikjer več se ni ustavil. Gledal je, da se je izognil ljudem, ki bi ga nadlegovali z vprašanji. Hotel je čimprej doseči Rutarjevino.

Mama so baš nesli lavirje izza hleva proti hiši. Kot razposajen fant, jim je stopil za hrbet, zatislil z rokami oči in zavpil na ušesa: „Mama, pa uganite, kdo sem!“

(Dalje prihodnjič)

Slovenska Koroška

Pod gornjim naslovom priobčuje „Ameriška domovina“ (American Home), ki izhaja kot dnevnik že 52 let v Clevelandu v Združenih državah v Ameriki in ki je gotovo med Slovenci najbolj razširjeni list, članek, ki ga je napisal eden najboljših, in gotovo eden najbolj poznanih slovenskih ljudskih nekomunističnih pisateljev. Članek priobčujemo v celoti, kakor ga je priobčila kot uvodni članek „Ameriška domovina“ dne 20. novembra 1950 v št. 227. Iz članka je razvidno, da se vsi Slovenci zanimajo za usodo koroških Slovencev; razvidno pa je tudi, da se za usodo in pravice koroških Slovencev zanima javnost Združenih držav Severne Amerike.

„Še imam v očeh zadnjo podobo Koroške. Ko sem jemal slovo od te lepe zemlje, ko sem zadnjikrat lovil v ušesa pojočo koroško govornico, mi je bilo grozno hudo.“

Zelo ljubim svoj dom, tisto pest slovenske revščine, ki se mi zdi posebno zdaj v tujini tako lepa. In vendar, ko bi ne bil doma na Gorenjskem, bi želel biti doma v Rožu, na Zilji ali pa v Podjuni na Koroškem.

Marsikomu se morda zdi, da je govorjenje o Koroški neumno in brez pomena, da slovenski živelj tam umira in da ne bo dolgo, ko bodo mrtvo Koroško deli v krsto in jo zagrebli. Vendar ni tako. Da, želeli so in še žele, da bi slovenstvo na Koroškem umrlo. Toda prišla je ura, ko je pest udarila v to slovensko življenje, zatripla tisto, kar je po slovensko samo še dišalo in dvignila, kar je bilo še zdravo in močno. In danes Koroška diši kakor roža v prvem brstju. Življenje, iz dneva v dan raste; krepi ga podpora ameriških Slovencev. Krepi ga. Res je, duhovi so se razločili, toda več kot jasno je, da je bilo to nujno potrebno. Danes postaja Koroška spet kulturno središče; celovška Mohorjeva družba povezuje slovenske raztresene ude po svetu in postavlja na noge tradicijo, ki je bila v nevarnosti, da zaspi. Ne smemo pozabiti, da je bilo treba graditi na razvalinah, s praznim žepom in da so nosilci imeli od vsega samo idealizem. Ovine na vseh straneh. Politična razklanost je mešala duhove, nasprotniki so rasli tu in tam, toda vera in močno upanje sta poglajala prvi sad, ki ga moramo biti veseli vsi Slovenci. Slovenske knjige Mohorjeve družbe romajo po svetu in bude znova tisto prijetno zavest slovenske skupnosti in domačnosti.

Še ko sem bil v taborišču, sem skušal pokazati potrebo koroških Slovencev. Danes, ko živim na ameriških tleh in mislim nazaj, se mi zdi, da bi grešil, ko bi molčal in pozabil na Koroško. Je namreč tako: mimo lepega gre človek lahko samo enkrat, toda lepega ne bo pozabil nikoli več. Tudi bi bil greh prezreti obupni boj slovenske Koroške, zakaj boj, ki ga danes bojujejo koroški Slovenci, je pravičen in nikomur ne jemlje ničesar. Vprašanje slovenske manjšine na Koroškem pa se nekoč mora rešiti, zakaj mirno sožitje dveh narodov v eni državi je vogelni kamen državne ustave.

Ko sem pred odhodom s Koroške stal pred ograjenim vojvodskim prestolom, mi je bilo bridko. Pastir je pasel krave okoli njega in ljudje so hodili mimo njega kakor mimo kamna, ki ga je pustila voda, ko je spremenila strugo. Gledal sem z mahom porasli sedež in zdelo se mi je, da vidim ravnino okoli polno slovenskih kmetov in svobodnjaka, ki terja od kneza, da bo rezal pravico za vse enako. Stoletja so potekla od zadnjega ustoličenja. Vojvodski stol je osamel, ogradjili so ga z bodočo ograjo in Pravica je dobila dva obraza.

Lahko je danes razbiti vojvodski prestol, ni pa mogoče razbiti duha, ki je skozi stoletja vel iz tega kamna in napolnjeval slovenski živelj na Koroškem. Vojvodski prestol ostane simbol tiste slovenske svete pravice, ki ni nikoli krivična in da živeti meni in tebi; ki ne

udarja krivično in nikoli ne zasmehuje samo sebe.

Zgodovina se ne piše od danes. Zgodovina tudi ni samo od včeraj. Zato je treba pri presoji koroškega vprašanja iti daleč nazaj, prelistati statistike in po vsem tem deti na tehtnico vse. Tedaj mirne duše lahko rečemo, da se je politični in kulturni položaj koroških Slovencev slabšal iz leta v leto in prišel v stadij, ko je mirno presojajoči človek moral obsojati ravnanje tistih, ki bi morali rezati pravico po božji volji, pa so se dali voditi od šovinizma. Danes bi radi zmignili z rameni in kakor farizej pokazali tujcu, da na Koroškem ne govore slovensko temveč „windisch“ in da je o slovenstvu neumno govoriti, ker ga na Koroškem ni!

Razvoj na Koroškem pa kaže drugače. Slovenstvo raste, slovenska pesem je pred kratkim v Pliberku doživela veliko zmagovalje. Lahko je mrtve pokopati, težko pa žive ubiti. To nasprotniki slovenskega življa na Koroškem dobro čutijo in si na vso moč prizadevajo, da bi življenje vsaj zavirali. Že to je močan dokaz, da je slovenska Koroška slovenska in živa. Zakaj bi jo sicer tiščali k tlom? Mrtvi se tako nikoli več ne vzdigne.

Veliko je danes govorjenja o slovenski skupnosti, ki postaja na žalost frazarsko. Kdor misli resno, ima ob Koroški dovolj prilike, da to pokaže. Vsi mi se premalo zavedamo, da bomo nekoč dajali odgovor tudi za razmerje do svoje sokrvi. Vsak bo nekoč odgovarjal. In bojim se, da bo naš odgovor prekleto bridek. Cankar je čutil to odgovornost in jo je strnil v en stavek. Mati, Domovina, Bog. To srednje med

družinsko skupnostjo in med božjim sinovstvom je domovinska skupnost, ki bi nas morala trdno vezati in nas sklopiti kot ude katoliškega naroda za zadnji člen — na Boga, ki je Oče vseh narodov.

Bojim se, da smo slepi in da je med nami marsikdo farizej v templju, ki je dajal davek od popra in kumine, pa ga ni bilo sram prelomiti postavo v veliki stvari. Mislimo o velikem delu za narod, zraven pa molče gledamo obupen boj slovenskega življa na Koroškem. Veliko jih je, ki so se že zganili. Daj, Bog, da bi se še drugi!

In enega se naučimo: Z delom pokazimo, da v nas slovenstvo ni fraza in da se odgovornosti zavedamo. Z molkom in prekrižanimi rokami pa smo žalostni pogrebnički, ki pokopavamo svojo kulturno dediščino.

Dies irae, dies illae...
Tedaj boš vprašan, kaj si delal. Če si bil pes in nisi lajal v ta zmedeni čas, tedaj ne čakaj, ker si se sam obsodil.

Credo... Verujem.
Verujem, da živimo, da rastemo, da je sonce božje oko, ki nas gleda: narode in rodove, od človeka v ledeni kolibi do slovenskega kmetiča, ki je prav tako kakor vsak odsvit nebeške dobrote in ga žega po Pravici, ki je z dletom nekoč vsekala postavo v kamen:

Ne kradi! Ne kradi narodu jezika, ne besede in ne pesmi. Vse to sem mu dal, da me slavi in časti.

Deo gratias!
Bogu hvala! In ljudem, ki to razumejo, naj si bo človek kakor jaz ali človek, ki daje zakone.“

Mauser Karel,

Pred 100.000 leti na slovenski zemlji

Med pomembna znanstvena raziskovanja v lanskim poletnih mesecih sovpadajo tudi arheološka izkopavanja ostankov človeških bivališč iz stare kamene dobe v bližini Postojne. Ta raziskovanja vodi v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti Institut za prazgodovino človeka na ljubljanski univerzi pod vodstvom prof. Srečka Brodarja. Izkopavanja v Betalovem spodmolu — jami, ki leži ob vznožju Kurjega gradca med Velikim Otokom in Zagonom, 9 km daleč od Postojne tečejo že tretje leto.

Šele preteklo leto sta hkrati minuli komaj dve desetletji, odkar je prof. Srečko Brodar našel v Potočki Zijalki na gori Olševi (1700 m visoko) prve ostanke človeških bivališč iz stare kamene dobe. Od tedaj poznajo tega znanstvenika, njegove izsledke in znanstvene publikacije po vsem kulturnem svetu. Z njegovim imenom so najtesneje povezana skoraj vsa nadaljna odkritja novih mest — postaj, v katerih se je pred več deset ali stotisoč leti od časa do časa zadrževal človek. Prof. Brodar je pri nas prvi prikazal Slovenijo kot deželo, ki je bila močno naseljena že v ledeni dobi. Ostanke slovenskega paleolitika je odkril še blizu Njive pri Radečah, v Spehovki nad Hudo luknjo pri Zgornjem Doliču, v Mornovi zijalki pod Belimi vodami, blizu Kostanjevice in drugje.

V zadnjem času se je ducatu naših paleolitskih postaj, ki leže po večini v Sloveniji, pa tudi onstran meja na Primorskem in v Hrvaški (Vindija pri Varaždinu, Krapina in Lokve pri Delnicah), pridružila še nova, kakor kaže morda od vseh doslej znanih najpomembnejša in najdelj naseljena postaja pri Postojni.

Jamo Betalov spodmol je odkril že leta 1932 Italijan Anelli. Leto pozneje je Anelli o svojih prvih izkopavanjih poročal na speleološkem kongresu v Trstu. V naslednjih letih je nadaljeval izkopavanja in prekopal ves predjamski prostor 7 m v notranjost in nekako 2 m v globino jame.

Anelli je zadel le na zgornjo mejo

paleolitskih plasti. Celó vrsto kulturnih slojev iz starejše kamene dobe je v rešnici našel prof. Brodar. Izkopavanja so se začela že leta 1947, nadaljevala pa so se preteklo leto in tudi letos. Dosedanja izkopavanja so vsako leto trajala približno tri mesece. Pri delu je vselej sodelovalo po nekaj študentov ljubljanske univerze in postojnskih srednješolcev.

Novo najdišče pri Postojni nam predvsem odkriva življenje ledenodobnega človeka — prebivalca stare kamene dobe. Najgloblje najdeni predmeti kažejo na kulturo, ki je brez dvoma najstarejša v Sloveniji. Iz najdenege gradiva bodo naši znanstveniki precej zanesljivo sklepali in nam povedali, kakšna sta bila način dela in življenje naših prednikov. Poleg živalskih ostankov (teda nje človekove hrane) so v Betalovem spodmolu našli dobro ohranjene koščke oglja, ki nas opozarjajo, da je pračlovek že v tisti dobi poznal ogenj. Oglje samo prazgodovinarju — paleolitičarju — ni le dokaz, da je človek že v davnih dobah poznal ogenj. Nadaljna točna mikroskopska analiza mu dalje pokaže, od katere vrste dreves je to oglje. Iz te ugotovitve prazgodovinar lahko sklepa tudi o rastlinstvu takratne dobe. Rastlinstvo pa mu spet pove, ali je bila doba mrzla ali topla.

Še posebno važni so ostanke živali, katere je lovil za svojo prehrano prebivalec stare kamene dobe. V slojih Betalovega spodmola ugotovljeni kostni ostanke in zobje raznih pleistocenskih sesalcev n. pr. jamskega medveda, alpskega svisca, jamske hijene, nosoroga, različnih orjaških jelenov, losa, pragoveda in raznih glodalcev pričajo o klimatskih spremembah, ki so bile v posameznih naselitvah te jame po ledenodobnem človeku.

Kaj naj bi po dosedanjih odkritjih rekli o človeku — prebivalcu Betalovega spodmola in o najdenih predmetih ki jih je rabil v boju za obstoj v dobi ki jo je moral preživljati?

V največji globini 7 do 9 m odkriti sledovi nam ponujajo prejkone resnič-

no domnevo, da je pračlovek že ob svojem prvem bivanju v tej jami izdeloval kamnito orodje ter se hranil v glavnem z jamskim medvedom in rastlinstvom. Toda že bežen pregled okrog tri tisoč ostalih kosov za silo ročno obdelanega kamenitega, kremenastega orodja, drobcev (ki so odpadli človeku pri izdelovanju kamenitega orodja), rezil, konic, strgal, praskal, vbadal ter živalskih zob in kosti, ki so bile odkrite v globini do 7 m pod sedanjim jamskim nivojem, kaže tudi na raznoterost človekove prehrane in orodja, ki ju je pračlovek sila razširil in izpopolnil v nadaljnjih tisočletjih svojega razvoja.

Istovrstno s staro kameno dobo je naša zemlja preživljala ledeno dobo (diluvij ali pleistocen), v kateri je bilo več toplejših presledkov. V času poleđenitev se je pračlovek selil iz Betalovega spodmola v oddaljene kraje.

Zato nekatere notranje jamske plasti ne hranijo sledov človekove navzočnosti. Kajti pod silovitostjo vsake izmed treh do štirih močnejših poleđenitev, ki so si sledile v ledeni dobi, se je rušila tudi jama pri Postojni. Toda prav postojnska vrata so morala biti zaradi svoje izrazite prehodnosti in ugodnih podnebnih razmer posebno všeč tudi pračloveku. Drugače bi ga najdene sledi ne odkrile spet v Betalovem spodmolu. To pot sta bila človekova hrana in orodje raznovrstnejše. Pračlovek se je tedaj hranil predvsem z več vrstami jelenov, orodje pa je, kakor prej, izdeloval iz zelo gostih sileksov, neke vrste silno trdega kremenca, čigar podobne odenke so doslej našli na otoku Ružani v Severni Nemčiji. Vrsta kamenja in njegova nahajališča so bila brez dvoma redka in za pračloveka tako dragocena, da je uporabljal tudi najmanjše, prvotno zavržene koščke teh prinešenih sileksov, ki so trši od železa.

Prof. Brodar se danes „igra!“ Dolgoletne izkušnje so tako zaostriale njegove znanstvene oči, da brž vidi, kam, na rob ali na stranico je treba pritisniti ta ali oni manjši košček kremenca. Z lahkoto sestavlja prvotne oblike kamenja, čeprav je tudi on preje ure in ure tuhtal in ždel nad stoletnimi kremeni. To opravilo mu jasno pokaže, kako je pračlovek delal svoje orodje.

Raziskovanja v Betalovem spodmolu še davno niso zaključena. Toda dosedanje najdbe nam tudi v tem delu našega ozemlja dovolj prepričljivo kažejo, kako zgodaj je bilo poseljeno slovensko ozemlje. Slovenijo pa nam prikazujejo kot izredno prehodno deželo že v davni preteklosti. Kajti številni najdeni predmeti v globini 9 m so stari vsaj stotisoč let. Da v jami doslej še niso našli človeških ostankov, si razlagamo na ta način, da človek v Betalovem spodmolu ni umiral ali pa da so bili njegovi ostanke odplavljeni po podzemskih vodah iz kraških ponikalnic, ki so posebno razgibane prav okoli Postojne.

Z rastočo globino postaja izkopavanje vse bolj težavno. Vendar je mnogo upravičenega upanja, da bo prof. Brodar naslednja leta odkril nove starejše sledi pračlovekovega bivanja, če ne tudi ostanke človeka samega. Najdba človekovih ostankov bi še trdneje uvrstila Betalov spodmol v vrsto prazgodovinskih postaj svetovnega kulturnega pomena in bi izredno pripomogla k ustvaritvi prave ter resnične slike o razvoju človeka.

(„Ameriška domovina“, št. 234/50.)

BOTRA SMRT

Prebivalstvo komunističnih držav se silno boji komunistične milice. Ljudje, ki ji padejo v kremplje, imajo malo upanja na skorajšnjo rešitev. V Bukarešti kroži med prebivalstvom naslednja zgodba:

Nekdo je ponoči potrkal na prijateljeva vrata.

„Kdo je?“ vpraša prestrašeni glas iz sobe.

„Smrt,“ se glasi odgovor.

„O, hvala Bogu, mislil sem, da je milica.“

Človek je hlapec svojih strasti. Kdor se jih zna ubraniti, preneha večkrat biti za svoje bližnje človek — ti ga namreč ne morejo razumeti, ker hočejo ostati hlapci.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Nedeljska služba božja za naprej zopet ob pol devetih v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse, Popoldne ob štirih blagoslov.

OPOZORILO PEVCEM

Vse pevke in pevce opozarjamo, da je pevska vaja vsak torek zvečer ob 20. uri v Mohorjevi hiši na Viktringer Ringu št. 26, v sobi št. 4.

Pridite vsi in točno ob označeni uri.

KORTE

„Gams“ iznad strmih in romantičnih peči predrzo zre po skrivnostni in edinstveni dolini Korte. Ponosen je na svoje gospodarje. Zakaj bi ne bil? Poglejmo enoletne sadove tako na gospodarskem, kakor kulturnem polju pri vseh Korčanih. Le Grobelnik si zadovoljno mane roki, da ima celo gospodarsko poslopje v redu in s tem prikrajšano skrb, katere drugi štirji korški gospodarji niso bili deležni. Moramo pa reči, da so ostali stremeli bolj za napredkom kot popraviplom poslopja.

Plesnikar tam gori skoraj pod storžiskim slemenom je zgradil novo žago na Diesel-motorski pogon. Iz doline mu ne bo več treba desk voziti, pač pa jih bo lahko v dolino vozil. V vzboklinj pobočja se skriva prijazni Smrtnikov dom. Letos novo zgrajeni hlev prekaša s svojim najmodernejšim slogom skoraj vsakega v ravnini. Sprejme pa lahko pod svojo streho okoli 30 glav živine. Zgrajen je na novo, tako tudi hlevu nasproti žaga kot pri sosedu Plesnikarju.

Najlepše darilo!
radioaparati iz trgovine

Otto Gaggl Beljak
(Zraven Parkhotel)

Od Smrtnika jo mahmemo preko nekaterih pobočnih brazgotin proti jugu in zagledamo na polici stoječo cerkev korške podružnice, ob njej pa šele pred kratkim iz vojnih ruševin dograjeno in pokrito župnišče, le da notranjščina še ni dovršena. Toda s tem se Korčani tolažijo in upajo, da tudi ob obnovitvi župnišča dobé svojega župnika, vpokojenca, kot je to bilo vedno do vojne. Približno petdeset metrov stran stoji Pristovnikova hiša, tudi letos dograjena. Več pa smo že poročali lani v maju. Sedaj ima človek vtis, ko zagleda to stavbo, da pred njim stoji modern satorij. Tudi notranjščina je dovršena in sedaj nudi obilo prostora družini — tolažbo in veselje očetu in Alenki v popoldanskih urah življenja. Od Pristovnika zazremo preko korške doline Točaja. Ta se je tudi naveličal „šindlni cepiti“ in je vse gospodarsko poslopje pokrtil z opeko. A malo pod njim pa je grof Thurn na bivšem Štefanovem posestvu zgradil novo lično leseno hišo.

Ko pa že skozi Obirsko gremo, pa še pogledjmo, kaj tam počno? Otroci se že veselo, da se bodo že do prihodnje velike noči preselili iz gostilniške sobe v velike in prostorne dvorane novozgrajene šole. Do sedaj enorazredna obirska šola stremi za tem, da dobi dva razreda in še eno učno moč. Potem se bodo otroci še veliko bolj potrudili kot do sedaj. Sicer so pa že tudi sedaj pridni, saj so že ponovno nastopili v celovškem radiu pod vodstvom tamošnjega učitelja g. Polanška.

Pred leti je na Obirskem pogorela mežnarija, katera je tudi letos dobila že streho in v teku časa dobi gotovo še mežnar stanovanje. Danes ne bi imel mežnar dosti opravka, ker še ni zvonov. Pač pa Obirčani in Korčani upa-

jo, da bodo tudi v njihovih cerkvah peli v kratkem zbori zvonov, kakor že v nekaterih cerkvah Koroške.

Korčani so se tudi polnočnice na Obirskem udeležili v polnem številu. Od 52 prebivalcev se jih kar 29 ni ustrašilo napore potič dveh ur. Pri polnočnici je prepeval korški zbor s Smrtnikovim okteto.

Omeniti pa tudi moramo, da so v Kortah pri Francnu 30. XII. zaključili šesttedenski gospodinjski tečaj, katerega je vodila gđc. Hartmanova. Tečaja se je udeležilo 14 kmečkih deklet iz bližnje in daljne okolice. Upamo, da so dekleta odnesla marsikaj koristnega za svojo gospodinjsko bodočnost.

Razgibanim Obirčanom in Korčanom želimo srečno novo leto.

KOTMARAVES

Kakor običajno ob sklepu leta, smo tudi letos opravili občini zbor Kulturnega društva, da pregledamo delo in izvolimo oziroma potrdimo društveni odbor.

Da smo zopet izrazili svoje zaupanje staremu predsedniku Vašniku je bilo dokaz, da nar je njegova požrtvovalnost vzorna. Že 25 let vodi društvo in želimo, da bi še 25 let ostal središče našega kulturnega dela.

Praznovali smo tudi Miklavževanje in sv. Miklavž je obdaroval našo mladino. Mladina pa je ob tej priliki priredila dve igri in sicer: „Za srečo“ in „Cilka in njena punčka“. Prav izvrstno so igralci rešili poverjene jim naloge.

Božični duh naj bi tudi v novem letu povežaval pevce in igralce ter ponovno osrečil Kotmirčane z novimi nastopi na odru, to je naša prisrčna želja ob koncu leta.

PODRAVLJE

Po kratki bolezni je v ponedeljek 18. grudna t. l., previden s svetimi zakramenti za umirajoče, umrl bivši železniški mizar v Beljaku, Janez Dersola, p. d. Matic v Podravljah. Doma je bil v Krošičah, župnije dravske, in sicer pri p. d. Partlnu. Stal je v 50. letu svojega zakona s p. d. Maticovo Ursulo Nagele. Zapušča enega sina, bivajočega na Štajerskem in dve hčeri v Špitalu ob Dravi ter v Tirolski, obe poročeni. Dosegel je starost 82 let. Pogreba njegovega se je udeležilo tudi precej vernikov iz dravske fare kakor tudi njegov še živeči malo mlajši brat iz Beljaka. Dan vstajenja bo čakal na lepem mestu podravljjskega cerkvenega pokopališča. Naj v miru spi. Ženi in sorodnikom naše sožalje!

ZELINJE

Zelo nas je pretresla vest, da je naš bivši župnik Holmar premeščen v nemško Kačjo dolino. Dobro ga poznamo in znamo ceniti tudi njegovo delo. Dolgo je sicer od nas, a njegova pesem še danes odmeva v naši fari in posebno pevski zbor mu je tudi danes še hvaležen za ves njegov trud. Upamo, da se bo g. župnik v kratkem času zopet vrnil na svojo suško farno, ker si ne moremo predstavljati, da bi krivica obveljala. Zelinjčani želimo č. g. Holmarju prav obilo božjega blagoslova v novem letu pri vsem njegovem delu.

Mrzel veter tebe žene,
ljuba ptičica od nas,
ki z 'ne lipice zelene
pela si nam kratek čas.

VELINJAVES

V zadnji številki „Našega tednika“ se je dopisnik zelo zameril sv. Pavlu, ker omenja le sv. Petra. V velikem oltarju sta namreč oba svetnika.

Veseli smo svojega novega zvana in prisrčno hvala darovalcem iz Velinjevesi, Spodnjevesce, Moščenice in Muškove. Da je dopisnik Bilčovščane malo

podregal, pa je imel res prav, saj ne znajo drugega kot kritizirati. Je pač vedno župnik kriv, če vzamejo zvonove, je on kriv in če jih ne naroči, je zopet on kriv. Kje so možje, ki bi postavili za eno stvar svojo moško besedo in povedali tudi g. župniku, kaj hočejo in šlo bi. Čeprav so slabi časi, dva zvana pa bi le zmogli, če bi bila resna volja.

Ko se bodo zganili tudi v Bilčovsu, pa jih bomo pohvalili, pokopališkega miru se pa res ne moremo veseliti.

BELA

(Iz naših planin in gora — sekacionarji)

Bila sem še mlado dekle, ko mi je pripovedoval stari stric Lenart P. spomine na stare čase. Ta stric je bil pravi orjak po postavi in je dosegel visoko starost 93 let.

Takole je pripovedoval: Bilo je v letih 1830—1850, ko so morali še fantje 7 let služiti pri vojaki. Ni bilo čuda, da so se takrat fantje skrivali, poleti v gozdu, pozimi pa po domačih shrambah. Fante so zasledovali in lovili biriči.

Najbolj primerno se jim je zdelo na sv. večer, ko so prišli fantje v Železno Kaplo k polnočnici. Nekoč je bilo tudi ravno na sv. večer, letnice si žalibog nisem zapomnila. Prišli so k polnočnici fantje iz Bele in sicer Pavličev Lenart, Bričnov Tomej in Rebanov Janez iz pod Kočne. Po sv. maši, ko so prišli fantje iz cerkve in so se medseboj pogovarjali, skočijo biriči izza Škopniko-

Priljubljeno „Pratiko“
za navadno leto 1951
dobite pri Družbi sv. Mohorja
v Celovcu.
STANE 2.— šilinga

vega vogla in zgrabijo fante. Ti se pa ne vdajo in začne se prava bitka. Lenart se orjaško brani, sam se jih je že otrešel in jih pometal.

Sedaj vidi, da imajo biriči Tomeja na tleh in ga hočejo zvezati in odgnati. Lenart se hudo razjezi in sune enega biriča z nožem za vrat. Ta pa je imel podplate okoli vratu za obrambo. Nož zdrkne in ubogi Lenart si prereže vse kite na desni roki. Roka je bila pokvarjena in tako je bil fant prost vojaške službe. Nato je bil Lenart vse življenje le ovčji pastir.

Sveče in cerkvene potrebščine
vseh vrst dobite v največji izbiri
pri

A. Winding

Beljak — Villach, Weissbriachgasse 3
in Kloster St. Nikolai

Najugodnejši nakupni vir za trgovce
in razprodajalce verskih predmetov

Vojaščine obvezni fant, ki mu je oče zapisal posestvo, je bil prost.

Ko je bil stričev brat Janez doslužil dolgih 7 let vojaščine in je prišel domov, ga sestra Katra ni več poznala, ker je že imel dolgo črno brado.

Od tod izvira tudi znana stara pesem:

Čez dolgih sedem let,
se bova vidla spet.

Pod mojo kamrico že travca zeleni,
Če pa kdo od kmečke hiše ni šel k
vojakom, so prišli drugi vojaki k tistemu kmetu, po trije in tudi štirje. Kmet jih je moral nato vzdrževati tako dolgo, da so starši sami prosili sina, naj se preda in naj gre k vojakom. Tem vojakom so dali kmetje priimek „sekacionarji“.

LEPENA

Tako se imenuje jarek med južno-glavno in severno-stransko verigo Karavank. V južni verigi vlada ponosna Olševa, v severni pa kraljujejo tri sestre: stara Peca, gora kralja Matjaža, široka topasta Topica in konicasta Ojstra. Vse tri so poleg Obirja, ki vzdiguje v zapadu svojo sivo glavo v nebo, znamenje Podjune. Njih severne strani so strme, kot da bi hotele za-

Vsem reševalcem „Nagradne križanke“ sporočamo še enkrat, da naj rešitev vpošljejo do 9. januarja.

braniti Poljancem poti do vrha. Čisto drugače je to med obema enotama Karavank. Med njima se vlečeta dva nizka hriba — ostanka iz prejšnjih časov zemeljske zgodovine — iz zahoda proti vzhodu in dasta tako prostor za tri jarke: za stranska Lobnik in Remšnik in za srednjega ter največjega — Lepeno.

Ime „Lepena“ prihaja iz besede lepen, to je list. Res rastejo v bližini potoka rastline, ki dobivajo v poznem poletju lepene velikanskih izmer. Če pogledaš površino teh rastlin, res smeš vzklkniti: „Poglej, kakšni lepeni so tam!“ Nemška pisava „Leppen“ ni nikakor upravičena; noben ne reče „Léppen“, vsak le „Lepén“, kakor je tudi zapisano v starih knjigah. Če se že mora pisati „Leppen“, potem naj bi se pisalo z naglasnico — „Leppén“. Da je dobil kraj ime po lepenih rastlin, ni nič posebnega, če mislimo n. Lipico, Brezko (ali Brezjo?) vas pri Smihelu, Dobro ves, Vrbo itd. Nekaj drugega je zanimivo. Pred Rastočnikom se deli Lepena v Podpeco in Koprivno. Prvo ime je vsakemu razumljivo in drugo — tudi, ker je to kraj, kjer rastejo koprive ali, boljše povedano, kjer so nekoč rastle, čeprav ne bi hotel trditi, da so zdaj izginile iz Koprivne. Tako je dobil tudi zgornji del Lepene ime po rastlinah...

Od vznožja Karavank proti jugu — v tem prostoru živijo Gorjanci, ljudje, katerim dajo gore vse, kar imajo. Gorjanec je preprost človek temnih gozdov, ljubi tiho samoto in razburjene hudournike, svoj škrljiv grunt in planine, ki so mu vse — v prvi vrsti pa simbol svobode, brez katere si ne moreš predstavljati sina nobekipečih gor. Na gorski višini je on kralj; on gleda z visokega prestola na pod njim ležečo deželo, ki ne pozna gorskega miru, gorske lepote in težavnega življenja v gorah. Idi na kmetijo visoko na rebri gore, opazuj ljudi pri delu in govori z njimi! Napoti se k drvarjem v goščavo in povedali ti bodo, kako si prislužijo svoj kruh. Na stezi boš poletel morda srečal pastirja, ki se je za par ur mudil v trgu in zdaj hiti nazaj k čredi, — ki se pase na planjavi vrh planine. Vedi, da si srečal človeka z najlepšim poklicem na svetu! Jeseni — ampak poznati ga moraš in biti njegov prijatelj — te vzame lovski tat — „Raubschütz“, s sabo na prežo. Ni ga človeka, ki bi to dejanje obsodil, ker je to stara šega, podedovana od očeta na sina, ki nikdar ni pustila veljati večje pravice graščakov in veleposestnikov nego jih je imelo preprosto ljudstvo. Žalibog bodo lovski tatje kmalu izumrli in z njimi bo šla h koncu stara lovsko-tatska romantika. Živela bo samo še v pripovedkah, ki jih še vedno pripovedujejo, če leži zunaj debel sneg, če tuli sever okoli hiše in zbira snežinke v divji snežni metež ali če bučijo plazovi v nižino.

Po vsem tem si morda dobil sliko gorskega okraja in mogoče je, da boš prišel do sklepa: ljudstvo v gorah je pridno. In če poznaš naš narod, potem ni treba povedati, da je prebivalstvo tudi tega kraja gostoljubno in verno. Pristaviti zato smeš: ljudstvo je dobro. Naj bi to zmirom tako ostalo...

R. Vouk

ŠT. JAKOB V ROŽU

Kravcarjevo družino iz št. Petra je zopet zadela nova nesreča, kot da bi hotel Bog res z udarci dokazati svojo ljubezen do najzvestejših. Točno osem dni po pogrebu matere je umrla po hudi bolezni hčerka Francka. Lahko rečemo, da z nobeno družino še ni vsa fara tako sočustvovala kot s Kravcarjevo, ki je v skoro enem letu izgubila očeta, mater in hčerko in vmes je v hiši umrl še brat Kravcarjevega očeta. Materina smrt je že itak slabotno Franckino srce tako oslabilo, da je točno osem dni po materini smrti prenehalo biti in je odšla k mami — šele v 30 letu. Prekrasen cvet — tako ljub Bogu in ljudem — je v najlepši dobi

Zima v sadovnjaku

Sneg je že prekril s svojo belo odejo naše ravnine, hribe, doline in planine; zemlja počiva, da si nabere novih moči za prihodnje leto. Tudi naši sadovnjaki počivajo, ne sme pa počivati sadjar, ker je zemlja zmrzla in je preveč snega, je večinoma v tem času skoraj nemogoče nadaljevati s prekopavanjem zemlje v sadovnjaku in z gnojenjem. Zato pa dela v sadovnjaku ne zmanjka.

Pregled sadovnjaka

Sedaj imamo največ časa in si bomo najlažje vzeli en dan ali pa tudi več dni, da bomo najprej temeljito pregledali vsako drevo v sadovnjaku. Pri tem bomo mogli pri vsakem drevesu tudi premisliti, kakšno in koliko sadja nam je to drevo v preteklem letu dalo. Ako bomo pri tem naleteli na drevesa,

pogoji. Zato razredčujemo pregoste drevesne krone in se pri tem ravnajmo predvsem po pravilu, da odstranimo vse one veje, ki se medsebojno drgnejo, ki se v rasti križajo, odstranimo nadalje vse takozvane vodne poganjke in pa vse na pol odmrle ali pa suhe veje.

Ko pri razredčevanju vej pri starejših drevesih odstranjamo veje, moramo to napraviti tako, da ne ostanejo pri tem na drevju štelji vej. Ti začnejo namreč prepereti in nastanejo polagoma zaradi tega votline v debelu sadnega drevja. Vejo odrežemo tako, da je rezna ploskev samo malo poševna navzgor. Take rane se hitro zacelijo, posebno ako so robovi nastale rane popolnoma gladko odrezani z ostrim nožem. Zato zgladimo z nožem tudi hra-

pave rane, ki nastanejo, ako smo debelejšje veje odžagali. Še hitreje se nato rane zacelijo, ako smo jih zamazali z drevesnim voskom.

Za mlada sadna drevesca, pri katerih hočemo z razredčenjem in obrezovanjem šele oblikovati drevesno krono, je boljše, ako jih ne obrezujemo v mrzlem zimskem času, ampak šele proti koncu zime. Isto je priporočljivo tudi pri obrezovanju orehov, marelic in breskev.

Sadno drevje čistimo s strgalom in z drevesnimi ščetmi. Tako delo pa je precej naporno, dolgotrajno, torej zamudno in zato tudi drago. Isto pa dosežemo bolj temeljito in cenejše, ako poškrpimo sadno drevje prav temeljito z drevesnim karbolinejem in sicer z 10%-no raztopino. S takim postopa-

njem nismo sadnega drevja samo temeljito očistili, ampak smo uničili tudi veliko število sadnih škodljivcev.

Kakor nas od spomlad do jeseni razveseljuje drevje s svojo zeleno barvo, pa ne smemo biti prav nič veseli, ako zapazimo ob božičnem času in preko cele zime na sadnem drevju zelenje. In vendar se to večkrat zgodi. To pa je znak, da sadjar prav zanemarja svoj sadovnjak. Na zapuščenem in preslabo oskrbovanem sadnem drevju se včasih naseli omela (die Mistel), ki je tudi v zimskem času zelena. Ta se zajeda v drevesno deblo ter odvzema drevesu hranilne snovi. Zato moramo vse grmičke omele odrezati ali tudi izdolbiti, dokler grmički še niso preveliki. Odstranjene grmičke omele sežgemo.

Priprave za škropljenje

Že večkrat smo omenili, da se bo verjetno v bodoče izplačalo le pridelovanje kakovostno prvovrstnega sadja. Samo tako sadje bomo mogli še za dobro ceno prodati. Zagotovilo za take sadne pridelke pa nam more dati samo škropljenje sadnega drevja. Zato moramo ponovno poudarjati veliko važnost škropljenja sadnega drevja.

Da ne bomo zamudili ugodnega časa za škropljenje, pripravimo takoj sedaj vse potrebno, to je škropilnice in pa škropivo. Res je, da te priprave niso brez izdatkov, toda ti izdatki se bodo bogato izplačali. Medtem ko so preje priporočali in naravnost naročali, da je treba škropiti sadno drevje ob lepih sončnih dneh, ko ni temperatura pod nič stopinj Celsija, so pa praktične izkušnje zadnjih let z novejšimi sredstvi pokazale ravno nasprotno. Ako s temi sredstvi škropimo pri temperaturah okrog nič stopinj in več, potrebujemo še enkrat toliko škropiva kakor pa pri škropljenju pri temperaturah, ko zmrzuje. Ako škropimo ob mirnem vremenu, in pri temperaturah, pri katerih se škropivo na drevesnih vejah in vejicah strdi, dosežemo boljši učinek kakor pa pri škropljenju ob višjih temperaturah.

Zato priporočamo, da si sadjarji pravočasno nabavijo kot škropivo takozvano rumeno olje (Gelböl), ki ga prodajajo pod imeni dytrol, rumeno olje 2002, neodrol in paranicrol. Ta sredstva uporabljamo nato v 5%-ni razredčenosti, ako pa škropimo ob mrazu, ko zmrzuje, pa zadostuje 2,5%-na razredčenost.

Zaradi velike važnosti škropljenja sadnega drevja bomo vedno znova opozarjali sadjarje vse do konca zime, da naj se odrečejo vsem predsodkom proti škropljenju in naj tega važnega opravila ne zamudijo.

Klet in sadjarsko orodje

Mošt v kletih je že prevrel. Zato pa je sedaj tem večja nevarnost, da mošti ciknejo, da dobijo okus po octu. Zato je treba skrpno paziti, da so sodi vedno nadoliti do vrha. Ako pa je sod načet in končno tudi prazen, ga moramo takoj temeljito očistiti in ko se sod posuši, ga zažveplamo, da se ne morejo tvoriti v sodu razne plesni, ki bi jih bilo težko spraviti iz sode in ki bi nam prihodnje leto mošt pokvarile.

Ob zimskih dneh, ko delo zunaj ni mogoče, je še največ časa za popravilo raznega sadjarskega orodja. Najprej pripravimo škropilnice in škropiva, nato popravimo lestve ter sadne košare ter pripravimo sadne kole in podobne potrebščine v sadjarstvu. Kadar bomo vse te stvari potrebovali, gotovo ne bomo imeli toliko časa, da bi šele takrat te priprave in orodje pripravljali in popravljali. Kakor velja za vse kmetijsko orodje, da ga v zimskem času pregledamo, popravimo in nato lepo uredimo, tako velja to seveda tudi za sadjarsko orodje.

jedra, proučevanje fotografskih plošč, ki bodo služile pri nadaljnjih poskusih, bo trajalo približno eno leto. Pod vodstvom profesorja Powella delajo znanstveniki iz 12 držav na bristolski univerzi v laboratoriju za kozmične raziskave. Druga skupina štirih znanstvenikov iz manchesterske univerze, ki deluje v raziskovalnem laboratoriju na Jungfraujoch v Švici, pa uporablja pri proučevanju „mesonov“ drugačne metode.

Važnost kmetijstva

Ameriški minister za kmetijstvo, Charles Brannan, je v svojem govoru, ki ga je imel na medameriški kmetijski konferenci v Montevideu, poudaril, da se komunizem kljub svojim obljubam ni nikdar zavzemal ter se ni nikdar mislil zavzemati za zasebno kmetijsko lastnino.

Brannan je nadaljeval: „Iz opazovanja vemo, da je tam, kjer so vlade zanemarjale potrebe kmečkega prebivalstva, komunistična propaganda pridobila svoje pristaše z lažnjivimi obljubami, da bodo dali kmetom zemljo, katero trudoma obdelujejo. V demokratičnih državah so kmečke družine med najvažnejšimi zagovorniki demokratične načina življenja. Samo resnična demokracija nudi upanje na zemljo in svobodo.“

Minister je podčrtal potrebo po sodelovanju med svobodnimi narodi v kmetijskih vprašanjih ravno tako kot v drugih ozirih.

„Naše povečano sodelovanje je posebno potrebno pri izboljšanju gospodarskega položaja kmetovalcev. Prepričan sem, da bomo lahko napredovali v okviru mednarodnega sodelovanja tako kot ne bi mogli na noben drug način.“

Brannan je zaključil: „Gospodarski položaj kmetovalca je izredno važen. S tem, da mu nudimo priložnosti, da uspeva in ima udobno življenje, ne določamo samo njegovih osebnih gospodarskih pogojev, ampak tudi njegov odnos do sodržavljanov in do naroda, katerega pripada.“

MEHANIZIRANO POLJEDELSTVO

Dne 29. novembra tega leta so v letalskem in avtomobilskem kolegiju v Chelsea v Londonu otvorili nov poljedelski oddelek, katerega glavni cilj bo poučevanje dijakov iz vseh delov sveta v mehaniziranem poljedelstvu. Mnoge evropske dežele so že zaprosile kolegij za pojasnila.

Avtomatični sušilnik

Avtomatični gospodinjski stroji so se namah uveljavili po vseh ameriških domovih zaradi tega, ker prihranijo mnogo časa, dela in truda ameriškim gospodinjam, ki morajo pogosto uporabljati svojo spretnost, da primerno odmerijo svoj čas domu, službi, pozornosti možu, negi otrok in socialnim dolžnostim. Po električnih hladilnikih, ki jih v milijonskem številu izdelajo velike tvrdke, je prišla do veljave tudi avtomatična pralnica, pomivalni stroji za krožnike in lončenino ter končno avtomatični sušilnik.

Resnica je, da so ta aparat iznašli že pred časom; samo vojna je preprečila njegovo hitrejše izdelavo v velikem številu, kar je tudi slabo vplivalo na uveljavljenje in razširitev tega aparata.

Že leta 1939 se je inženir J. Ross Moore, ki je hotel ameriškim gospodinjam olajšati delo pri sušenju perila, odločil, da izdelava stroj, ki bi vse delo izvršil brez uporabe ščipalk ter nevarnosti zaradi zarjavelih žic ali vremenskih neprilik. Nalogo je v kratkem rešil brez prevelikih težav, tako da je bil nekaj mesecev za tem stroj že na prodaj, čeravno še v neznatni meri.

Avtomatični sušilniki, katerih upajo prodati v letu 1950 od 300 do 400 tisoč, rabijo prav malo prostora — malo več kot pol m² ter so na električni pogon ali na plin in imajo prostora za več kot štiri kg perila. Perilo, ki ga hočemo osušiti, položimo v boben z luknjastimi stenami, ki se hitro vrtili okoli svoje osi, medtem ko dovaja ventilator topel zrak v notranjost skozi odprtine, ki se nahajajo ob straneh; vlaga na ta način hitro izhlapeva ter jo odstranjujejo s pomočjo vetrnika. Nekateri modeli imajo tudi svetilke z ultravioletnimi žarki, ki uničujejo kali

in napolnijo obleko in perilo s posebnim svežim vonjem.

Stroj šteti perilo pred prahom, dimom, in umazanostjo, ki jih donaja po navadi veter ter omogoča sušenje svilnatih in lahkih ter bombažnih oblek v 25 do 30 minutah (obleke srednje debeline), v 30 do 40 minutah pa posušene volnenih debelih bombažnih oblek. Gospodinji je treba samo zavrteti stikalo avtomatične ure in naravnati kazalo na posebno temperaturo; vse ostalo opravi stroj in avtomatično prekine svoje delo, ko je perilo popolnoma suho.

Raziskve kozmičnih žarkov

Ogromen balon, ki ga gradijo na bristolski univerzi, bodo poslali v stratosfero, kjer bo služil znanstvenikom, ki proučujejo kozmične žarke pri njihovem proučevanju atomske energije in kozmičnega izžarevanja. Podvig vodi profesor bristolske univerze C. F. Powell, ki je pred kratkim prejel Nobelovo nagrado za kozmične raziskave.

Balon je 76 m visok in ima 45 m premera. Upajo, da bodo balon poslali v stratosfero prihodnjo pomlad. Opremljen bo s posebnimi fotografskimi ploščami, ki bodo v višini 30.000 metrov nad zemljo avtomatično fotografirale atomske delce, ki pridejo iz zunanjih prostorov, predno trčijo z različnimi atomi in se uničijo.

Odkritje izvora teh atomskih delov, ki jih označujejo z znanstvenim imenom „mesoni“, bo celo — kot upajo — nova pot za raziskave. Zagonetne sile, ki vežejo atomska

KUPUJEM star zlat in srebrn denar. Vsakovrstne ure in zlatino dobite po najnižjih cenah pri

F. Karner - URAR

Celovec, Burgasse 8

ki slabo rodijo, ki nam že nekaj let ne prinašajo pridelka, bomo ta drevesa odstranili iz sadovnjaka, namesto teh pa bomo v spomladi zasadili nova, boljše drevesca.

Nato bomo pri rodnem sadnem drevju pregledali, ako niso drevesne krone pregoste in bomo odvišne in pregoste veje odstranili. Obenem pa bomo z drevesnim strgalom in z drevesnimi ščetmi odstranili z drevja mah, lišaje in staro drevesno lubje. Ko pa strgamo deblo in debelejšje drevesne veje, položimo pod drevo papir ali pa vreče in podobno, da moremo nastrgane odpadke zbrati in sežgati. V teh odpadkih je namreč veliko število raznih sadnih škodljivcev, ki bi prezimili v zemlji, nato pa bi spomladi spet na najrazličnejše načine škodovali sadnemu drevju.

Ako je sadno drevje prepuščeno v rasti samemu sebi, drevje v rasti podivja, drevesne krone postanejo zlasti na zunaj prekošate, na znotraj pa gole. Večkrat se veje preraščajo, rodnih nastavkov je vedno manj, do njih pride premalo svetlobe in taka drevesa slabo rodijo, pridelek je vsako leto manjši. Ako taka sadna drevesa škropimo in ako hočemo na takih sadnih drevesih uničiti in zatirati sadne škodljivce, uporabimo neprimerno mnogo škropiva, učinek pa kljub temu skoraj nikoli ni popoln. Zato je nujno potrebno sadno drevje oskrbovati in drevesne krone preredčiti, za kar je najprimernejši zimski čas. Z razredčenjem in čiščenjem sadno drevo tudi najboljše pripravimo na poznejše zimsko škropljenje sadnega drevja.

Redčenje vej

Pri razredčevanju vej moramo postopati čim bolj skrbno. Navadno je večina našega sadnega drevja razraščena mnogo pregosto in moreta tako priti zrak in svetloba le težko do vseh posameznih delov v zadostni meri. V pregostih drevesnih kronah se razvije le slabše sadje, pač pa se morejo na takem pregosto razraščeni drevju razvijati v obilni meri najrazličnejši sadni škodljivci, ker so za nje na takem drevju najugodnejši življenjski

Gernert

MANUFAKTURNA TRGOVINA
Celovec Klagenfurt,
OSTERWITZGASSE 14

Blago za plašče in obleke, flaneli, barhanti in podloge za obleke

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

bil utrgan. Francka je bila zgled vsem dekletom in dokler je Marijina družba obstojala, njena zvesta članica. Se nekaj ur pred smrtjo, ko jo je domači g. kaplan sprevidel, se je zanimala, če je bila tisti dan dekliška ura in koliko deklet je bilo tam. Ogromno ljudi jo je spremilo na kraj, kjer že počivata oče in mati. G. kaplan se ji je v pretresljivem govoru zahvalil ob grobu za njen zgled in jo prosil, naj v nebesih prosi za naša dekleta, da bi jo posnemale.

Za Silvestrovo in Novo leto nam je farna mladina pripravila lepo domačo igro „Planinska roža“. Pretresljiva zgodba matere, ki je za rešitev svojega sinčka žrtvovala luč svojih oči in pa ljubezen njenega Joška, ki je šel za mater iskat čudodelno planinsko rožo, nam je izvabila solze sočutja. Pa tudi nasmejali smo se do solz, ko smo gledali puščavnika Sabljico, starega Lavdonovega vojaka. Vsi igralci zaslužijo pohvalo, res dobro so nam zaigrali, žarkžene pa zapele in zarajale. Lepa scenarija je še povečala užitek. Take lepe igre imajo vsi ljudje radi — zato je bila udeležba tako velika. Vsi igralci so nam na koncu zapeli voščilo, ki ga še vam vsem voščimo: „Staro leto je minilo, novo srečno vam želimo. Veseli pojďte vsi domov, z vami božji blagoslov.“

BAJTISE

Predzadnji dan leta 1950 sta se v naši cerkvi poročila Herman Grabner, cestar in Olga Kelih, p. d. Zvrh. Mlečnikova iz Sel. Oba sta v hitlerijanski dobi mnogo trpela, Herman kot partizan, Olga kot obsojenka na pet let ječe. Zato bodeta tem bolj cenila mirno življenje v ljubem domu. Vsi jima želimo, da bi ga uživala mnogo let zdrava in zadovoljna.

SELE

Naša farna družina šteje ob koncu leta okoli 1000 duš. Število se vedno spreminja, ker se ljudje priseljujejo in

izseljujejo, umirajo in novi rodijo. V preteklem letu je bilo v fari rojenih 24 otrok, 9 fantkov in 15 deklic, 20 zakonskih in 4 nezakonski. Umrlo jih je 15, trije otročiči in 12 odraslih. Po-ročenih je bilo 8 parov. Mohorjeva družba šteje 139 udov. „Nedelja“ je prihajala med nas v 152, „Vera in dom“ pa v 79 izvodih.

BISTRICA PRI PLIBERKU

Spodnji del naše vasi se je ojunail letos in je posnemal druge vasi v češčenju Device Marije v adventu. Rekli smo: „Tudi mi hočemo nositi Marijo ter ji iskati prenočišča.“ Začeli smo pri Škrjancu, šli potem k Hriberniku, Grilu, Rudolfu, Kosicu, Polniku, Čudeju, Figovcu in zopet nazaj k Škrjancu. G. župnik so prišli ob tej priliki šestkrat v našo sredo ter vodili lepo pobožnost. Vsakokrat jim pa ni bilo mogoče priti, ker so hoteli tudi Strpincem ustreči. Pobožnost se nam je jako dopadla in smo bili vsi veseli, da je prišla Marija k nam.

Drugo leto pa bomo izžrebali druge hiše. Lepo bi bilo, če bi se mogli g. župnik vsak večer udeležiti pobožnosti. Svetovali bi jim, da bi začeli drugo leto že prej, kar začetkom adventa in tako bi mogli imeti pobožnosti zaporedoma na več vseh. In vasi bi mogle opraviti celo devetdnevnično pod njihovim vodstvom. Saj smo tudi letos opravljali pobožnost bolj slovesno, kadar so prišli v našo sredo, imeli smo vselej pridigo, pete litanije, molili rožni venec in peli Marijine pesmi, ki se pojejo pri tej priložnosti. Posebno vztrajna pri petju je bila Bognarjeva Lenčka. Tako korajžno je pela vsak večer dolgo in lepo pesem: „Kdo trka še“, da so se tudi drugi ojunaili in peli za njo. Duša vse pobožnosti pa je bila Kilnova mama, za kar smo ji zelo hvaležni. Upamo, da nas bo g. Helena Kraut drugo leto zopet zbrala okoli Lurške Marije, ki je preromala štiri

„granice“ in štiri države, predno je prišla iz Lurda na Bistrico. Naj še po Bistrici deli svoj blagoslov, kakor pravi pesem: „Kdor ni doma, naj gre domov, Marija nese blagoslov.“

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Letos smo obhajali polnočnico in pa novoletno božjo službo prav slovesno. Naš kor nam je bil čisto premajhen. K številnemu, močnemu, izvežbanemu zboru se je pridružil letos tudi orkester pod vodstvom gdč. Roze Pogačnik. V tem zboru so z velikim veseljem delovali gg.: nadočitelj Alfred Loser, učitelj Primosch, učitelj Josef Nimis, učiteljica Ludmila Riedl, ing. Albert Loser. Vsi učitelji so igrali violine, učiteljica pa mandolino, bas je igral France Dlopst, p. d. Šimanov iz Podgore, trompete pa Prutejev iz Večne vasi, S. Smrečnik in Jožef Moritz, p. d. Ridlnov iz Bistrice.

Pred mašo so zasvirali vložek, potem so igrali Schnablnov Transeamus usque ad Betlehem, Sveta noč in ob koncu Te Deum.

Dobro izvežbanj muzikanti so podali svoje vloge izvrstno in v lepi harmoniji z mešanim zborom.

Basisti so podali svoj solo izvrstno in tudi drugače je bas dobro spremljal celo pesem.

Sedaj razpolaga naš zbor z dobrimi in močnimi basisti. Glorijo pa tudi angelci v nebesih ne pojejo lepše kakor so jo peli naši pevci. „V nebesih ne more lepše biti,“ so rekli ljudje. Z marsikaterim mestnim zborom bi lahko tekmovali. Vsem pevcem in pa orkestru smo za to olepšavo naše božične božje službe ter novoletne prav iz srca hvaležni. In upamo, da nas bodo še večkrat tako presenetili kot so nas tokrat, da so kar brez vsakega povabila bili pripravljene sodelovati pri našem cerkvenem zboru. Posebno zahvalo izrekamo s tem članoma orkestra Jožefu Zankl in Antonu Pavličič, ki sta prišla iz sosedne fare, iz Štebna, k nam na pomoč.

STRPNA VAS

V Strpni vasi smo se prav lepo pripravili za božič. V adventu smo iskali

Mariji prenočišča. Na naši vasi se je ta pobožnost tako ukoreninila, da bi si božiča sploh ne mogli več predstavljati — brez te pobožnosti. Pri tem lahko rečemo, da vse sodeluje. Vsak večer smo se zbrali v res lepem številu, da

VABIMO VAS, DA SE O VELIKI IZBIRI MOJEGA BLAGA SAMI OSEBNO PREPRICATE

Franz Tschernitz

Celovec - Klagenfurt

BURGASSE 21
(PRI „SPITRAHAUS“)

smo počastili Marijo. Zadnji večer nas je bilo 77 oseb, še več nas je bilo včasih. Posebno lepo so prihajali otroci, dekleta, prav posebno moramo pa pohvaliti naše dobre pridne fante, ko se drugače fantje bolj nazaj držijo pri takih rečeh, so tukaj pridno prihajali, žene in matere, stari očetje pa so prišli samo k bližnjim sosedom. Naša vas je zelo raztrešena, Marija pa je romala od enega vogla na drugega, letos je izbrala posebno tiste hiše in družine, kjer v zadnjih letih niso imeli te sreče, da bi sprejeli Marijo na prenočišče. Pri Kučeju imajo lepo Fatimsko gospo, ta je romala od Kučeja k Orenu, od Orena k Čudeju, od tam h Gojerju, nato k Škrjancu, k Lipniku, skozi celo vas

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zvezni kancler

sporoča v imenu avstrijske zvezne vlade, da je umrl

avstrijski zvezni predsednik

dr. h. c. dr. Karl Renner

v nedeljo 31. decembra 1950 v 81. letu svoje starosti.

Pogrebne svečanosti bodo v petek, dne 5. januarja 1951 ob

13. uri iz Velike dvorane novega dunajskega magistrata.

Dunaj, dne 1. januarja 1951.

Slavenske oddaje v radiu

- ČETRTEK, 4. januarja:**
14.30—15.00 Poročila — „Za gospodinjico“ — Glasba.
- PETEK, 5. januarja:**
14.30—15.00 Poročila — Pregled svetovnega tiska.
- SOBOTA, 6. januarja:**
7.15—8.00 Duhovna obnova — „Sveti Trije kralji“, sodelujejo otroci iz St. Jakoba.
- NEDELJA, 7. januarja:**
7.15—7.45 Duhovna obnova — Nedeljsko jutro.
- PONEDELJEK, 8. januarja:**
14.30—15.00 Poročila — Sodobna vprašanja — Glasba.
- TOREK, 9. januarja:**
14.30—14.45 Poročila — „Zdravnik“.
14.45—15.00 Umetne pesmi.
18.30—18.45 Deveto nadaljevanje poka slovenščine.
18.45—18.55 Narodopisno predavanje.
- SREDA, 10. januarja:**
14.30—14.45 Poročila — „Za kmeta“.
14.45—15.00 Narodne pesmi.

REŠEVALCI KRIŽANK, POZOR!

Ko ste križanko „Modne hiše Preis in Sinovi“ rešili, jo pošljite na upravo „Našega tednika“, Viktringer Ring 26. Izrebane bodo štiri nagrade:

1. otroški pulover prvovrstne kakovosti (darilo tvrdke Preis in Sinovi);
2. elegantna moška kravata (darilo tvrdke Preis in Sinovi);
3. Kolekcija knjig „Dobra knjiga“;
4. Album Koroške.

Rešitve je treba poslati do 9. januarja 1951.

ALOIS BARUZZI (Olive nasl.)

Gradbeno in galanterijsko kleparstvo
Celovec-Klagenfurt, Burggasse 25
tel. 31-63

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej.
— Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravilnica.
Zarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29-48

Najrazličnejše GUMIJASTE IZDELKE

in vse higijsne gumijaste predmete dobite pri tvrdki

GUMMIHAUS WIEDNER
Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstr. 33

Božična darila za gospode:

Srajce, kravate, pižame, spodnje perilo, dolge in kratke nogavice, Anorak — puloverji, volneni puloverji itd. — vse v največji izbiri v modni trgovini

Sichter

Beljak — Villach, Bahnhofstraße 9

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 7. strani)

nazaj gor k Pajanku, k Sestu, Šestovi so si šteli v posebno čast in srečo, da je prišla Marija kar prvo leto, ko so pozidali svoj dom, k njim na prenočišče, nato zopet na drugi konec vasi k zidarju Konradu Krevvalder, na sveti večer smo jo spremljali zopet k Kučuju in obhajali sveti večer tam. G. župnik so prišli vsak drug dan in vse nedelje k nam k pobožnosti. Vsakokrat so imeli pete litanije Matere božje in pa kratko primerno pridigo v zvezi s pobožnostjo. Vedno smo veseli, kadar pridejo v našo sredo, in hiša si šteje v čast, če nas obiščejo. V vsako hišo so prišli, če ne prvi dan, potem drugi dan, zadržani so bili, ker so tudi na Bistrici nosili Marijo. To pobožnost napravimo precej živahno in lepo. Naprej molimo eno ali dve desetici rožnega venca. Potem zapojemo.

(Pesmi radi pomanjkanja prostora ne moremo danes objaviti. Objavili pa jih bomo pred adventom ali v „Tedniku“ ali pa v „Vera in dom“.)

DJEKŠE

Sneg pokriva bregove, smučarji prihajajo trumoma ob nedeljah in praznikih in uživajo zimsko zabavo.

Ob koncu leta smo imeli kar dva pogreba. Od kapi zadet je umrl Rusov Jur, Jurij Ladinik. Bil je v 85. letu starosti. Bil je krepek in zdrav mož. Na skednju se je zgrudil na tla, leva polovica telesa je ohromela, govoriti ni več mogel in čez par dni je umrl.

Nismo še njega pokopali, že se je preselil v večnost Pohenikov oče, Urh Tribal. Bolehal je že nekaj let na vodenici. Iskal je večkrat pomoči in zdravja v bolnici. Tokrat brezuspešno. Pripeljali so ga iz bolnišnice domov, da je tu umrl.

Naj počivata v miru!

Kdor naročnine za leto 1950 še ni plačal, naj poravnava svoj dolg. Tekom januarja bodo dolžniki še enkrat dobili opomine. Potem pa bomo začetkom februarja priložili položnice za vse one pošte, kjer se naročnina ne pobira direktno, to velja za naročnino za leto 1951.

Kjerkoli bodi Schleppe pivo povsodi

Kupujem kože zajcev, lisic, kun, dihurjev itd. po najvišjih cenah, trgovina usnja

Hans Bon

Celovec — Klagenfurt, Osterwitzg. 4
Tel. 46-84

FRANZ MODRITSCH

radijske in elektromehanične potreščine
Celovec-Klagenfurt, Wienergasse 4, Tel. 15-10
Popravila radijskih aparatov — radijske žarnice — material za antene — žarnice — baterije — električni hladilniki — harmonike

Gledališče

Začetek predstav ob 20:00

4. I. »Ein Inspektor kommt«

5. I. Zaprt

6. I. »Schecherezade«

Ob 10.15 pravljčna predstava »Dornröschen — Trnojčica«

7. I. »Schecherezade«

8. I. Kino-predstava

9. I. »Der Lügner«, abonma D1

Zahtevajte povsod visokovredni PECKLO-KRUH!**KANTINA IN TRAFIKA****„Waisenhauskaserne“**

(Deutenhoferstrasse)

s svojimi poceni in kvalitetnimi pijačami želi svojim poslovnim prijateljem in gostom, da bi se pri nas še vnaprej dobro in zadovoljno počutili.

Specialna trgovina z leseno robo-rešeta, pletene torbe, ščetke, melle, cikle in kuhinjski predmeti

Sepp Korenjak

Celovec-Klagenfurt, Benediktinerpl. 10

Trgovina vseh električnih potrebščin
Kupujte pri domačem obrtniku

HANS KREUTZ

Celovec, Kramerergasse 11 Telefon 21-73
RADIJSKI APARATI NA OBROKE

OGLASI prinašajo **dobiček!**

Nakup in prodaja:

STAREGA ZELEZA
UPORABNEGA ZELEZA
KOVIN
KOSTI
STAREGA PAPIRJA
CUNJ

G. FRICK

CELOVEC-KLAGENFURT,
SALMSTRASSE 7 — Tel. 1486

Finančna zbornika krške škofije
JAVEN POZIV.

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni davek za 4. četrtletje 1950, katero poteče 31. decembra 1950, in še tega davka niso plačali, pozivamo, da v opominjevalnem roku treh tednov, torej do 21. januarja 1951 pri pristojnem župnem uradu plačajo svoj dolg. Pri tej priliki morajo tudi predložiti ali davčni predpis ali pa mezdni izkaz. Cerkevni davek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Če se ta dolg ne plača, je pravna pot dopustna. Organi, ki pobirajo cerkveni davek, uživajo postavno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo pobiralno pristojbino 1 šilinga.

FINANČNA ZBORNICA KRŠKE ŠKOFIJE,
Celovec, Mariannengasse 2.

Finančna zbornika krške škofije vošči vsem katoličanom, ki so dolžni plačevati cerkveni davek, veselo novo leto in obilo božjega blagoslova.

Nova domislica je v kuharstvu važnejša kot odkritje zvezdnega sestava. — Najboljša domislica pa so recepti-slikanice:

König
BACKPULVER

Vaša zimskošportna oprema

je v športni hiši

„Davas“
(K. KUNTSCHITZ)

Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstr. 26, Tel. 22-49

KINO**Celovec - Klagenfurt STADTTHEATER**

Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.

Od 5.—8. I. »Das hohe Lied der Liebe«

PRECHTL

Do 4. I. »Maharadscha wider Willen«
Od 5.—8. I. »Der goldene Salamander«

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Od 5.—8. I. »Unter d. Pyratenflagge«
Od 9.—11. I. »Abenteuer in Andarbin«
Dne 7. I. ob 10. in 14. uri pravljčna predstava »Der kleine Muck«

PETERHOF

Od 5.—8. I. »Paisa« (Der Soldat und die Dirne)
Dne 6. I. ob 14. uri in 7. I. ob 10. in 14. uri posebna predstava »Die Schlacht um Stalingrad«
Od 9.—11. I. »Heimat in der Not«

Beljak - Villach**BAHNHOFLICHTSPIELE**

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.
Od 5.—8. I. »Maria Walewska«
Od 9.—11. I. »Der Geliebte der Königin Maria von Spanien«

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Od 5.—8. I. »Melodie des Herzens«
Od 9.—11. I. »Späte Sühne«

Elite Filmbühne

Predstave ob 15.45, 18.15 in 20.15, ob nede-
Od 5.—8. I. »Hochzeitsnacht im Paradies«

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Od 5.—8. I. »Das Geheimnis von Rallwangerhof«

DELOVNA SKUPNOST GRADBENIH PODJETIJ**Ing. VINZENZ ISEPP**

CELOVEC - KLAGENFURT
SCHMALZBERGLWEG 6

R. in E. TEICH in Co.

BELJAK - VILLACH
AUER-VON-WELSBACH-STRASSE 6